

U 33/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 18.3.2026 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.) (COM (2026) 321 final) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 28.5.2026

Oikeusministeri Leena Meri

Lainsäädäntöneuvos Juha Jokinen

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI 28.
YHTIÖOIKEUDELLISESTA KEHYKSESTÄ (EU INC.)****1 Tausta**

Komission ehdotusten taustalla on keväällä 2024 annettu Enrico Lettan raportti ja syksyllä 2024 annettu Mario Draghin raportti sekä korkean EU-johdon sitoutuminen pyrkimykseen parantaa EU:n kilpailukykyä suhteessa kansainvälisiin kilpailijoihin. Raporteissa keskeinen päätelmä oli, että EU on jäänyt ratkaisevasti esim. USA:n ja Kiinan talouskehityksestä ja kilpailukykyvystä jälkeen. Raporteissa eräänä syynä pidettiin jäsenvaltioiden yrityslainsäädännön poikkeamista toisistaan, minkä arvioitiin vaikeuttavan EU-alueella toimivien yritysten rajat ylittävää liiketoimintaa, rahoituksen saatavuutta ja kasvumahdollisuuksia. Lettan ja Draghin raporteissa on ehdotettu muutosta yritystoiminnan lähtökohtaisesti kansalliseen sääntelytapaan. Kyse on siitä, että yrityksillä olisi mahdollisuus noudattaa kansallisten säännösten sijaan pelkästään tai ainakin pääosin vain EU-tason säädöksiä.

Euroopan komissio on 29.1.2025 annetussa kilpailukykykompassia koskevassa tiedonannossa (COM(2025) 30 final), 19.3.2026 annetussa säästö- ja investointiunionia koskevassa tiedonannossa (COM(2025) 124 final), 21.5.2025 annetussa sisämarkkinastrategiaa koskevassa tiedonannossa (COM(2025) 500 final), 28.5.2025 annetussa EU:n start-up- ja scale-up -strategiaa koskevassa tiedonannossa (COM(2025) 270 final) sekä komission työohjelmassa vuodeksi 2026 (COM (2025) 870 final) kertonut, että komissio antaa ehdotuksen uudesta EU-tason sääntelyyn perustuvasta EU-tason yhtiömuodosta alkuvuonna 2026 (ns. 28. kehys).

Asiaa on käsitelty ns. korkean tason foorumissa (engl. High-Level Forum on Justice for Growth) kesä-, loka- ja marraskuussa 2025. Foorumin loppupäätelmät on koottu ja julkaistu 18.11.2025 (englanninkielinen, saatavilla internetosoitteessa: https://commission.europa.eu/high-level-fora-justice-growth-and-future-eu-criminal-justice_en, viitattu 18.3.2026) sekä kahdesti neuvoston yhtiöoikeustyöryhmän kokouksissa syksyllä 2025. Kokousten jälkeen valtioneuvosto on pyrkinyt ennakkovaikuttamaan varsinaisen komission ehdotuksen sisältöön, ennen kuin komissio on antanut ehdotuksensa.

Eurooppa-neuvosto on päätelmissään kehottanut komissiota perussopimusten mukaisen toimivallan puitteissa ehdottamaan viipymättä valinnaista 28. yhtiölainsäädäntöä, jonka avulla innovatiiviset yritykset voivat laajentaa toimintaansa (23.10.2025). Myös Euroopan parlamentti on tehnyt asiasta oman aloitteensa (P10_TA(2026)0002, 20.1.2026).

Komissio antoi 18.3.2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.) (COM (2026) 321 final). Inc.-lyhenne viittaa englannin yhtiön perustamista tarkoittavaan incorporated-sanaan. Asetusehdotus on komissiolle keskeinen osa kilpailukykyagendaa sekä ensimmäinen ehdotus kohti EU:n laajuista yrityksiä koskevaa yhtenäistä oikeusjärjestelmää. Ehdotus on suunnattu erityisesti alku- ja kasvuvaiheessa (engl. start-up and scale-up companies) oleville pienille ja keskisuurille yrityksille. Ehdotus perustuu vapaaehtoiseen, yksinkertaiseen ja joustavaan sääntelyyn sekä sähköisiin toimintamahdollisuuksiin. Tarkoituksena on muodostaa yritysten valittavissa oleva vaihtoehto olemassa oleville kansallisille yhtiömuodoille.

Komissio antoi 18.3.2026 myös suosituksen innovatiivisten yritysten, innovatiivisten startup-yritysten ja innovatiivisten scaleup-yritysten määritelmistä (C(2026) 1800 final). Innovatiivisen startup-EU Inc. -yhtiön määritelmään viitataan EU Inc. -asetusehdotuksen eräissä aineellisissa artikloissa.

Samalla komissio antoi tiedonannon (COM(2026) 320 final), jossa käsiteltiin 28. kehykseen liittyviä muita tulossa olevia ehdotuksia ja toiveita jäsenvaltioiden toimenpiteiksi.

Eurooppa-neuvoston päätelmissä 19.3.2026 on kehoitettu 28. kehystä koskevan lainsäädäntöehdotuksen nopeaan käsittelyyn ja sovun saavuttamiseen vuoden 2026 loppuun mennessä. Siten ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston yhtiöoikeustyöryhmässä 23.3.2026.

2 Ehdotuksen tavoite

Komission ehdotuksen tavoitteena on luoda jäsenvaltioiden lainsäädäntöön uusi EU-tasoisesti säädetty yhtiömuoto, jonka käyttäminen olisi yrityksille vapaaehtoista ja joka olisi rinnakkainen kansallisille yhtiömuodoille.

Komission tavoitteena on vastata EU:n yhtiölainsäädännön alalla muiden keskeisten markkina-alueiden luomiin haasteisiin, miten yritysten toimintaympäristöstä EU:ssa voidaan tehdä nykyistä kilpailukykyisempi ja tuottavampi sekä miten voidaan vähentää eri jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen eroista aiheutuvia lisävaatimuksia ja rajat ylittävän toiminnan esteitä. Ehdotuksella luodaan edellytyksiä siihen, että yritystoiminnan aloittaminen, rahoituksen hakeminen ja saaminen sekä jäsenvaltioiden rajat ylittävä liiketoiminta olisi sujuvaa alkuvaiheessa oleville yrityksille. Tämä kannustaisi yrityksiä aloittamaan ja kasvattamaan liiketoimintaansa EU-alueella. Edellyttäen, että eurooppalaiset yritykset ja sijoittajat arvioivat neuvotteluiden jälkeisen lopullisen asetuksen riittävän toimivaksi ja turvaavaksi vastaten niiden käytännön tarpeisiin ja että kyseisen yritysmuodon käyttöaste nousee riittävän korkeaksi, välillisesti asetuksella saatetaan osaltaan tukea myös säästö- ja sijoitusunionin tavoitteita.

Komission mukaan monet yritystoimintaan liittyvät menettelyt vaativat nykyisin manuaalista paperityötä, henkilökohtaisia tapaamisia ja tarpeetonta dokumentointia. Näihin ongelmiin pyritään ehdotuksessa vastaamaan muun muassa siten, että säädetään sähköisten välineiden ja menettelyiden käyttämisestä eurooppalaisissa yrityksissä ja viranomaisissa.

Komission mukaan ehdotuksen yleisenä tavoitteena on vahvistaa EU:ssa toimivien yritysten, jäsenvaltioiden ja EU:n taloutta. Uusia nykyajan sähköisiä mahdollisuuksia hyödyntäviä yrityksiä voidaan pitää yhä merkittävämpänä taloudellisen kasvun tekijänä EU-alueella.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

3.1 Asetusehdotus

Yleistä

Asetusehdotus sisältää pääosin tavanomaisia yhtiöoikeudellisia säännöksiä, joista Suomessa säädetään mm. osakeyhtiölaissa (624/2006, jäljempänä myös OYL) ja kaupparekisterilaissa (564/2023) Asetusehdotuksessa ei kuitenkaan ainakaan nimenomaisesti ja kattavasti säädetä esimerkiksi osakkeenomistajien yhdenvertaisuudesta, epäoikeutetun edun tuottamisen kiellosta (vrt. OYL 1 luvun 7 § sekä 5 luvun 13 ja 29 §:n 3 momentti) eikä yleistä periaatetta asetuksen tahdonvaltaisuudesta (OYL 1 luvun 9 §). Lisäksi osittain asetusehdotuksen yksittäiset

säännökset vaikuttavat olevan käytännössä kireämpiä kuin osakeyhtiölaissa, mitä kohtia on pyritty arvioimaan tarkemmin jäljempänä.

Yleiset säännökset (1 luku)

Asetusehdotuksen 1 luvussa määriteltäisiin ehdotuksen kohde (1 artikla) sekä yhdenmukaiset säännökset EU-osakeyhtiömuodon (EU Inc.) pääpiirteistä (3 ja 9 artikla).

Ehdotuksen 1 artiklan mukaan tavoitteisiin pyritään ottamalla käyttöön yhdenmukainen osakeyhtiön oikeudellinen muoto (EU Inc., jäljempänä myös EU-osakeyhtiö), joka sisältyy jokaisen jäsenvaltion oikeusjärjestykseen; ottamalla käyttöön yritysrekisterien yhteenliittämisyhteelmään (engl. Business Register Interconnection System, BRIS) perustuva keskitetty EU:n käyttöliittymä (jäljempänä myös EU-keskuskäyttöliittymä) EU-osakeyhtiöiden rekisteröintiä ja ilmoituksia varten; ottamalla käyttöön toimenpiteitä, joilla vähennetään EU-osakeyhtiöitä koskevien asiakirjojen ja tietojen käytön ja hyväksymisen esteitä (mm. asiakirjoja koskeva yhden kerran toimittamisen periaate, engl. once only submission) sekä vähennetään hallinnollista rasitetta asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa rekisteröinti- ja muissa menettelyissä yritysten koko elinkaaren ajan (ml. investoinnit); poistamalla esteitä, jotka liittyvät EU-osakeyhtiön rahoitukseen ja tällaisiin yhtiöihin tehtäviin investointeihin; yhdenmukaistamalla eräisiin EU Inc. -yhtiöluokkiin sovellettavien maksukyvyttömyysmenettelyjen tietyjä kohtia; sekä kieltämällä jäsenvaltioilta tietyt syrjivät toimenpiteet sellaisten EU Inc. -yhtiöiden osalta, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

Ehdotukseen sisältyy 30 määritelmää, joita käytetään muualla asetusehdotuksessa (2 artikla). Lisäksi ehdotuksen 88 artikla sisältää viittauksen komission suositukseen innovatiivisten kasvuyritysten määritelmästä, joihin sisältyvät muun ohella taloudellista toimintaa harjoittavat yhdistykset. Nämä komission suositukset ohjaavat asetusehdotuksen 10 luvun soveltamisalaa.

Ehdotuksen 3 artiklan mukaan EU-osakeyhtiön keskeisiä piirteitä ovat mm. osakkeenomistajan rajoitettu vastuu yhtiön velvoitteista, yhtiön oikeushenkilöllisyys, rekisteröinnin yhteydessä saatava eurooppalainen yksilöllinen tunniste (EUID-tunniste). Lisäksi ehdotuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan EU-osakeyhtiöllä on oltava sääntömääräinen (rekisteröity) kotipaikka sekä keskushallinto tai päätoimipaikka EU:ssa. Tältä osin on otettava huomioon, ettei Suomessa osakeyhtiölaissa rajoiteta keskushallinnon tai pääasiallisen toimipaikan sijaintia.

Ehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiöihin sovelletaan ensisijaisesti sitä koskevaa asetusta ja yhtiöjärjestystä, jonka on oltava asetuksen mukainen. Asioihin, joita tämä asetusta tai yhtiöjärjestys ei kata, sovelletaan asiaankuuluvaa kansallista yhtiömuotoa koskevaa lainsäädäntöä. Komission mukaan tällä tarkoitetaan ainoastaan yhtiöoikeudellisia säännöksiä. Jäsenvaltioiden on nimettävä kyseinen kansallinen yhtiömuoto, jonka säännöksiä sovelletaan EU-osakeyhtiöihin (4 artiklan 1–3 kohta). Suomessa tällaisia säännöksiä olisivat ainakin osakeyhtiölain yksityisiä osakeyhtiöitä koskevat pykälät.

EU-osakeyhtiö on rekisteröitävä sen jäsenvaltion kaupparekisteriin, jonka yhtiö on valinnut rekisteröidyksi kotipaikakseen. Yhtiö saa oikeushenkilöllisyyden sinä päivänä, jona se rekisteröidään kaupparekisteriin. Jos ennen yhtiön rekisteröintiä on tehty toimia yhtiön nimissä eikä yhtiö ota vastatakseen näistä toimista syntyvistä velvoitteista rekisteröinnin jälkeen tai ei toisin sovita, kyseiset toimet tehneet luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt vastaavat niistä yhteisvastuullisesti (5 artiklan 1 ja 2 kohta). Osakeyhtiölaissa vastuu perustamissopimuksen jälkeen tai perustamissopimuksessa yksilöidystä, enintään vuoden ajan ennen perustamissopimuksen allekirjoittamista suoritetuista toimenpiteistä siirtyy automaattisesti yhtiölle (OYL 2 luvun 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 2 momentti).

Asetusehdotuksen 6 artiklassa on perustavanlaatuiset säännökset EU-osakeyhtiön ja sen sivuliikkeen toiminimestä ja sen asianmukaisuudesta. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan EU-osakeyhtiön toiminimen jäljessä on mainittava EU Inc. Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät saa soveltaa sääntöjä, jotka aiheettomasti haittaavat toiminimen laillista rekisteröintiä ja käyttöä koko EU-alueella.

Asetusehdotuksen 7 artiklassa ja liitteessä säädetään EU-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen vähimmäissisällöstä ja muodosta. Yhtiöjärjestyksen on oltava digitaalisessa muodossa ja koneellisesti luettavissa, ja siinä olevat tiedot on tallennettava jäseneltynä datana (3 kohta). Yhtiöjärjestys on laadittava vähintään yhdellä rekisteröintijäsenvaltion virallisista kielistä sekä kansainvälisessä liike-elämässä ja rahoitustoiminnassa yleisesti käytetyllä kielellä, käytännössä englanniksi. Yhtiöjärjestys on pidettävä julkisesti saatavilla (4 kohta). Jos EU-osakeyhtiö käyttää asetusehdotuksen 8 artiklan ja liitteen mukaista vakioyhtiöjärjestystä, niin jäsenvaltion virallisella kielellä tai virallisilla kielillä kuin englannilla on kielitoisintojen osalta yhtäläinen oikeudellinen arvo. Jos EU-osakeyhtiö ei käytä vakioyhtiöjärjestystä, määräävänä kielenä sovelletaan rekisteröintijäsenvaltion virallista kieltä tai virallisia kieliä, jos kielitoisinnot poikkeavat toisistaan. Tästä huolimatta kuitenkin ehdotetaan, että muun kuin vakioyhtiöjärjestyksen tapauksessa EU-osakeyhtiö vastaa vahingosta, joka on aiheutunut vilpittömässä mielessä toimineelle kolmannelle osapuolelle, joka on luottanut muun kuin vakioyhtiöjärjestyksen englannin kielellä laadittuun kielitoisintoon, joka on epätarkka, puutteellinen tai harhaanjohtava. Osakeyhtiölakiin ei sisälly vastaavia yhtiöjärjestyksen tietojen muotoa, englannin kielen käyttämistä, oikeusvoimaista kieltä tai yhtiöjärjestyksen muotoon sidottua vahingonkorvausta koskevia säännöksiä.

Ehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiötä perustettaessa voitaisiin käyttää EU:n malleja vakioyhtiöjärjestyksen laatimiseksi. Mallit olisivat käytössä keskitetyn EU:n käyttöliittymän tai jäsenvaltion kaupparekisterin kautta. Jos EU-malleja käytetään, kansallisessa lainsäädännössä säädetyt vaatimuksen, jonka mukaan yhtiöjärjestys on laadittava ja vahvistettava asianmukaisessa oikeudellisessa muodossa, katsotaan täyttyneen (8 artiklan 1 ja 2 kohta).

Lisäksi luvussa on säädetty pakottavasti sähköisen asioinnin järjestämisestä (10 artikla), etämaksupalveluiden järjestämisestä (11 artikla) ja työntekijäedustuksesta (12 artikla). Yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 10 §:ssä säädetään osakeyhtiöiden tietojen sähköisestä ilmoittamisesta. Sen sijaan etämaksupalveluiden järjestämisestä tai työntekijäedustuksesta ei sisälly vastaavia säännöksiä osakeyhtiölakiin.

Keskistetty EU:n käyttöliittymä, EU-osakeyhtiön perustaminen ja tietojen ilmoittaminen (2 luku)

Luku 2 koskisi EU-keskuskäyttöliittymää ja EU-osakeyhtiön perustamista ja ilmoittamista kaupparekisteriin ja niihin liittyviä menettelyjä.

EU-osakeyhtiön perustamisessa käytettävästä yhdenmukaisesta sähköisestä hakemuslomakkeesta säädetään asetusehdotuksen 13 artiklassa. Lomakkeen on oltava kokonaan digitaalisessa muodossa ja koneellisesti luettava, ja siinä olevat tiedot on kerättävä jäseneltynä datana. Lomakkeen on sisällettävä riittävät tiedot yhtiön rekisteröintiä, verotunnisteiden myöntämistä ja tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisteröintiä varten. Niiden henkilöiden, joista on määrä tulla hallituksen jäseniä, on allekirjoitettava hakemuslomake ja siihen liitettävä yhtiöjärjestys ns. eIDAS-asetuksen (sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 910/2014) mukaisia sähköisiä tunnistus- ja luottamuspalveluja käyttäen. Hallituksen jäsenten

tulee ilmoittaa suostumuksensa tehtävään, vahvistettava olevansa tietoisia velvollisuuksistaan sekä ilmoitettava, ovatko he tietoisia seikoista, jotka voivat johtaa liiketoimintakieltoon rekisteröintijäsenvaltiossa. Jos yhtiö rekisteröidään 16 artiklassa tarkoitettussa nopeutetussa menettelyssä, EU-keskuskäyttöliittymän avulla tarkistetaan toiminimen ristiriidat EU ja kansallisten tavaramerkkien kanssa. Jäsenvaltioiden on varmistettava vastaava tarkistus myös muussa kuin nopeutetussa menettelyssä. Artiklassa ehdotetaan lisäksi, että sama teknistä yhteyttä on mahdollista käyttää tavaramerkkihakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Asetusehdotuksen 14 artiklan mukaiseen yhtiöjärjestyksen ja sen muutoksien ennakkovalvontaan kuuluu sen varmistaminen, että yhtiöjärjestys täyttää asetuksessa säädetyt muotovaatimukset, yhtiöjärjestys sisältää asetuksen liitteen mukaiset vähimmäistiedot, yhtiön toiminimi ja toimiala ovat asetuksen vaatimusten mukaiset, hakijoilla on oikeustoimikelpoisuus ja valtuudet edustaa yhtiötä ja osakepääoma on suoritettu asetuksen edellyttämällä tavalla.

EU-keskuskäyttöliittymästä säädetään asetusehdotuksen 15 artiklassa. Komissio perustaa ja liittää EU-keskuskäyttöliittymän osaksi BRIS-järjestelmää, jota koskevat säännökset sisältyvät direktiiviin (EU) 2017/1132. EU-keskuskäyttöliittymän välityksellä voidaan toimittaa sekä perustamis- että muutosilmoitukset. EU-keskuskäyttöliittymä ei siirrä rekisteröintitoimivaltaa EU-tasolle. EU-keskuskäyttöliittymän on toimitettava sen kautta jätetty hakemus ja siihen liitetyt asiakirjat sen jäsenvaltion yritysrekisteriin, jossa yhtiö rekisteröidään. EU-Keskuskäyttöliittymä mahdollistaa rekisteröinnin etenemisen seuraamisen. EU keskuskäyttöliittymän on annettava tietoa teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröinnistä.

Asetusehdotuksen 16 artiklassa säädetään EU-osakeyhtiön nopeutetusta perustamismenettelystä silloin, kun yhtiö perustetaan EU-keskuskäyttöliittymän kautta ja käytetään 8 artiklassa tarkoitettuja EU-malleja vakioyhtiöjärjestyksen laatimiseksi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällöin EU-osakeyhtiö rekisteröidään 48 tunnin kuluessa siitä, kun asetusehdotuksen mukainen hakemuslomake ja EU-mallit on toimitettu. Käsittelymaksu saa tällöin olla korkeintaan 100 euroa. Artikla 17 koskee EU-osakeyhtiön perustamista EU-keskuskäyttöliittymän kautta ilman EU-malleja. Yhtiö on tällöin rekisteröitävä viiden työpäivän kuluessa hakemuslomakkeen ja yhtiöjärjestyksen toimittamisesta. Artiklassa 18 säädetään EU-osakeyhtiön perustamista kansallisen yritysrekisterin kautta. EU-osakeyhtiö on tällöin rekisteröitävä noudattaen 16 ja 17 artiklassa säädettyä.

EU-osakeyhtiön tai direktiivin (EU) 2017/1132 liitteissä tarkoitetun yhtiön on asetusehdotuksen 19 artiklan mukaan mahdollista perustaa EU-osakeyhtiö tytäryhtiökseen joko EU-keskuskäyttöliittymän kautta tai kansallisen yritysrekisterin kautta. Perustajayhtiötä koskevat tiedot on haettava BRIS-järjestelmästä.

Artiklan 20 mukaan kaupparekisterin olisi EU-osakeyhtiön rekisteröinnin tai sen tietojen muuttumisen jälkeen toimitettava EU-osakeyhtiötä koskevat tiedot veroviranomaisille, sosiaaliturvaviranomaisille ja tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevaan rekisteriin. EU-osakeyhtiölle olisi myönnettävä verotunnisteet sähköisesti viipymättä ja pääsääntöisesti ilman erillistä hakemusta.

Asetusehdotuksen 20 artiklan mukaan käyttöön otettaisiin niin sanottu yhden kerran periaate, jota sovellettaessa yritystiedot, jotka on kerran rekisteröity kaupparekisteriin, olisivat muun muassa asianomaisten veroviranomaisten, kuten arvonlisäveroa (alv) koskevan rekisterin ylläpitäjän, käytettävissä ilman erillisiä hakemuksia kyseisille viranomaisille. EU-osakeyhtiön olisi saatava mahdollinen verotunniste ja alv-tunniste sähköisesti ja viipymättä. Jäsenvaltion toimivaltiaiset viranomaiset voisivat vaatia EU-osakeyhtiöiltä lisätietoja vain, jos niitä ei ole saatavissa muualta ja jos tiedot olisivat ehdottoman välttämättömiä alv-tunnisteen

myöntämiseksi. EU-osakeyhtiötä koskevat tiedot tulisi toimittaa myös tosiasiallisia edunsaajia koskevan rekisterin ylläpitäjälle, joka Suomessa on Patentti- ja rekisterihallitus.

Asetusehdotuksen suhde verorekisteröintejä, kuten alv-rekisteröintiä, koskevaan sääntelyyn jää avoimeksi. Suomea sitovat unionin yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY eli arvonlisäverodirektiivin säännökset, jotka on pantu täytäntöön arvonlisäverolailla (1501/1993). Arvonlisäverodirektiivissä säädetään jäsenvaltioita sitovasti veropohjasta ja sovellettavista verokannoista. Arvonlisäverodirektiivissä säädetään lisäksi muun muassa siitä, kuka on verovelvollinen, milloin velvollisuus ilmoittautua alv-rekisteriin syntyy ja millä edellytyksillä alv-tunniste myönnetään. Alv-rekisteriin pääsy edellyttää kaikilta toimijoilta verollisen liiketoiminnan harjoittamista, ja alv-tunnisteen antaa kansallinen veroviranomainen, Suomessa Verohallinto.

Asetusehdotuksen 21 artikla koskee EU-osakeyhtiön perustamista kotimaisten ja rajat ylittävien yritysmuodon muutosten (kotipaikan siirtojen), sulautumisten ja jakautumisten kautta. Ehdotuksen mukaan kotimaiseen järjestelyyn voidaan ryhtyä ainoastaan, jos kunkin tällaisen yhtiön rekisteröinnistä on kulunut kaksi vuotta tai jos kunkin tällaisen yhtiön kaksi ensimmäistä tilinpäätöstä on jo hyväksytty. Ehdotuksen mukaan rajat ylittäviin järjestelyihin sovelletaan direktiiviä (EU) 2017/1132 koskien osakeyhtiöitä vastaavia yhtiöitä. EU-osakeyhtiö voidaan myös muuntaa takaisin kansallista osakeyhtiötä vastaavaksi yhtiöksi siinä jäsenvaltiossa, jossa EU-osakeyhtiö on rekisteröity; tällaista päätöstä ei voida tehdä, ennen kuin kyseisen yhtiön rekisteröinnistä on kulunut kaksi vuotta tai ennen kuin sen kaksi ensimmäistä tilinpäätöstä on hyväksytty.

Niiden henkilöiden, joista on määrä tulla EU-osakeyhtiön hallituksen jäseniä, on asetusehdotuksen 22 artiklan mukaan ilmoitettava, onko hän tietoinen olosuhteista, jotka voisivat johtaa liiketoimintakieltoon asianomaisessa jäsenvaltiossa. Henkilö, joka on liiketoimintakiellossa jäsenvaltiossa, ei ole kelpoinen toimimaan EU-osakeyhtiön hallituksen jäsenenä toisessa jäsenvaltiossa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä on säännökset liiketoimintakieltojen huomioon ottamiseksi rajat ylittävästi ja että tietoja voidaan vaihtaa direktiivin (EU) 2017/1132 mukaisesti.

Asetusehdotuksen 23 artiklassa säädetään siitä, että kaikki EU-keskuskäyttöliittymän kautta toimitettavat asiakirjat ja tiedot on allekirjoitettava eIDAS-asetuksessa tarkoitettuja luottamuspalveluja käyttäen tai eurooppalaisen yrityslompakon allekirjoitustoiminnolla, jos sellainen on käytössä. Tämä koskee muun muassa yhtiön ilmoituslomakkeita, yhtiön toimielinten päätöksiä sekä vastuuhenkilöiden ilmoituksia. Suomen kansallisessa yhtiölainsäädännössä ei nykyisin säädetä toimielinten päätösten allekirjoittamisesta hyväksytyllä sähköisellä allekirjoituksella. Artiklan 24 mukaan EU-osakeyhtiö voi valtuuttaa henkilön toimimaan puolestaan EU-keskuskäyttöliittymässä digitaalista EU-valtakirjaa käyttäen.

EU-osakeyhtiötä koskevien tietojen saatavuus ja rajat ylittävä käyttö (3 luku)

Asetusehdotuksen 3 luku koskisi EU-osakeyhtiöitä koskevien tietojen saataville asettamista ja tietojen hyödyntämistä rajat ylittävissä tilanteissa.

Asetusehdotuksen 25 artikla koskee EU-osakeyhtiötä koskevien asiakirjojen ja tietojen julkaisemista. Rekisteröintivaltion kaupparekisterin julkaistava muun muassa EU-osakeyhtiön nimi ja oikeudellinen muoto, rekisteröity toimipaikka, mahdollinen sähköinen yhteystieto, toimiala NACE-koodilla ilmaisten, yhtiöjärjestys kielitoisintoinen ja konsolidoituine muutoksineen. Lisäksi on julkaistava tiedot vastuuhenkilöistä, tilinpäätösasiakirjat ja tiedot

osakkeenomistajasta, jos kyse on yhdenyhtiöstä. Samoin on julkaistava viranomaisten yhtiötä koskevat kaupparekisteritietoihin vaikuttavat päätökset, yhtiön oikeudellisen tilan muutokset, EUID-tunniste sekä tiedot muissa jäsenvaltioissa rekisteröidyistä sivuliikkeistä. Julkaisuvaatimus koskee myös päätöstä olla edellyttämättä asiantuntijalausuntoa apporttiamaisuudella tehtävistä sijoituksista. Lisäksi säädetään koneluettavuudesta, oikeaksi todistamisesta ja asiakirjojen yhteensopivuudesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kanssa. Yritysrekisterissä julkaistut EU-osakeyhtiötä koskevat tiedot ja asiakirjat on artiklan 26 mukaan asetettava saataville myös BRIS-järjestelmässä koskien myös henkilöstömäärää ja konsernitietoja. Osa keskeisistä tiedoista on asetettava saataville maksutta.

EU-osakeyhtiö on asetusehdotuksen 27 artiklan mukaan velvollinen ilmoittamaan 25 artiklassa tarkoitetut asiakirjat ja tiedot sekä niiden muutokset joko EU-keskuskäyttöliittymän kautta tai suoraan kansalliseen kaupparekisteriin. Muutosilmoitusten määräajoissa ja rekisteröinnissä noudatetaan direktiivin (EU) 2017/1132 15 artiklassa säädettyä. Yhtiöjärjestyksen muutokset on kuitenkin ilmoitettava viiden päivän kuluessa muutosta koskevasta päätöksestä. Käytettäessä EU-malleja EU-keskuskäyttöliittymässä sovelletaan 16 artiklassa määräajasta ja enimmäismaksusta säädettyä. Kaikki asiakirjojen ja tietojen ilmoittaminen on tehtävä sähköisesti.

Asetusehdotuksen 28 artiklan mukaan viranomaisen ei saa hallinnollisen tai tuomioistuinmenettelyn yhteydessä ilman perusteltua syytä velvoittaa EU-osakeyhtiötä toimittamaan sellaisia tietoja tai asiakirjoja, jotka ovat jo saatavilla kaupparekisterissä tai BRIS-järjestelmässä. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus perustaa BRIS-järjestelmään yhteyspisteitä.

EU-osakeyhtiön ja sen sivuliikkeen olisi 29 artiklan mukaan ilmoitettava liiketoimintaan liittyvässä viestinnässään yhtiön nimi, EUID-tunniste, rekisteröidyn kotipaikan osoite, sähköinen yhteystieto ja digitaalisen läsnäolon osoite, esimerkiksi verkkosivusto.

Rekisteröintivaltion kaupparekisterin on EU-osakeyhtiön pyynnöstä annettava asetusehdotuksen 30 artiklassa tarkoitettu monikielinen EU-yhtiötodistus, joka toimii antamishetkellä jäsenvaltioissa riittävänä näyttönä yhtiön perustamisesta ja siihen sisältyvistä tiedoista. EU-osakeyhtiöllä on mahdollisuus käyttää 31 artiklassa säädettyä digitaalista EU-valtakirjaa rajat ylittävissä asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa menettelyissä. EU-yhtiötodistuksen ja digitaalisen EU-valtakirjan on oltava yhteensopivia eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kanssa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 910/2014).

Kaupparekisterin antamat asetusehdotuksen mukaiset edellytykset täyttävät sähköiset asiakirjat ja niiden oikeaksi todistetut jäljennökset samoin kuin viralliset käännökset on 32 artiklan mukaan vapautettava laillistamis- ja muista vastaavista menettelyistä silloin, kun ne esitetään toisen jäsenvaltion viranomaisessa, ellei ole perusteltu syy epäillä niiden alkuperää ja aitoutta. Asiakirjojen aitous ja alkuperäisyys voidaan tarkistaa hyödyntäen direktiivillä (EU) 2025/25 muutetun direktiivin (EU) 2017/1132 16 e artiklassa tarkoitettua yhteyspistettä. Vapautusta sovelletaan säädetyin edellytyksin myös esimerkiksi notaarien antamiin asiakirjoihin. Asiakirjojen kääntämistä ei 33 artiklan mukaan voida edellyttää viranomaisessa silloin, kun tarvittavat tiedot ovat saatavilla EU-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksestä, EU-yhtiötodistuksesta tai BRIS-järjestelmän kautta selittävin merkinnöin. Virallista käännöstä voidaan vaatia ainoastaan, jos se on välttämätöntä asiakirjan käyttötarkoituksen vuoksi, kuten pakollista julkistamista koskevan vaatimuksen täyttämistä varten tai oikeudenkäynnissä asiakirjan esittämistä varten. Käännösvaatimus voidaan katsoa täytetyksi myös jäsenvaltion hyväksymän tekoälypohjaisen käännöspalvelun avulla.

Komissiolle annetaan asetusehdotuksen 34 artiklassa toimivalta kehittää EU-keskuskäyttöliittymää edelleen siten, että se toimii EU-osakeyhtiöiden digitaalisena keskusrekisterinä. EU-osakeyhtiöitä koskevien asiakirjojen ja tietojen on 35 artiklan mukaan oltava haettavissa BRIS-järjestelmän kautta kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Komission ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että BRIS-järjestelmän kautta tapahtuvaan tietojenvaihtoon ja asiakirjojen saataville asettamiseen sovelletaan direktiiviä (EU) 2017/1132, ellei asetuksessa toisin säädetä. Komissiolle annetaan lisäksi toimivalta antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa säädetään muun muassa EU-malleista vakioyhtiöjärjestyksen laatimiseksi, hakemuslomakkeista, tietojenvaihdosta ja tietojen saataville asettamisesta sekä EU-yhtiödistuksen ja digitaalisen EU-valtakirjan teknisestä yhteensopivuudesta eurooppalaisen digitaalisen yrityslompakon kanssa.

Sivuliikkeet (4 luku)

Luvussa 4 säädetäisiin EU-osakeyhtiöiden mahdollisuudesta perustaa sivuliikkeitä muihin jäsenvaltioihin.

Asetusehdotuksen 36 artiklassa säädetään EU-osakeyhtiön perustavanlaatuisesta oikeudesta perustaa sivuliike toiseen jäsenvaltioon. Artiklan 37 mukaan EU-keskuskäyttöliittymän kautta tapahtuvassa rekisteröinnissä sovelletaan artiklassa 16 tarkoitettua määräaika ja enimmäismaksua. Kaupparekisterin on mahdollistettava sivuliikkeen rekisteröinti sähköisesti. Sivuliikettä koskevaan tietojenvaihtoon sovelletaan direktiivissä (EU) 2017/1132 säädettyä.

Sivuliikkeen rekisteröintiä varten on käytettävä asetusehdotuksen 38 artiklassa tarkoitettua sähköistä ja koneluettavaa hakemuslomaketta, joka kerää tiedot rakenteisessa muodossa. Lomake on allekirjoitettava sähköisesti eIDAS-asetuksen mukaisia tunnistus- ja luottamuspalveluja tai eurooppalaista digitaalista yrityslompakkoa käyttäen. Lomakkeen on sisällettävä riittävät tiedot sivuliikkeen verotunnisteiden saamiseksi. Sivuliikkeen rekisteröivän kaupparekisterin on haettava pääliikkeenä toimivaa EU-osakeyhtiötä koskevat tiedot BRIS-järjestelmästä automaattisesti EUID-tunnisteen perusteella. Sivuliikkeen rekisteröinnin tai rekisteritietojen muutosten jälkeen kaupparekisterin on ehdotuksen 39 artiklan mukaan toimitettava tiedot veroviranomaisille, sosiaaliturvaviranomaisille ja tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevaan rekisteriin. EU-osakeyhtiötä tai sen sivuliikettä ei saa velvoittaa toimittamaan näitä tietoja erikseen, jos tiedot ovat saatavilla sivuliikkeen kaupparekisterissä tai BRIS-järjestelmän kautta taikka sisältyvät hakemuslomakkeeseen. Sivuliikkeelle on myönnettävä verotunnisteet ilman aiheutonta viivytystä, eikä erillistä hakemusta voida edellyttää, ellei tällaisia välttämättömiä tietoja voida saada muualta.

EU-osakeyhtiön toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityä sivuliikettä koskevat tiedot ja asiakirjat on asetettava saataville noudattaen (EU) 2017/1132 säädettyä. Julkistamisen tulee kattaa asetusehdotuksen 40 artiklassa säädetysti sivuliikkeen nimi, osoite, toiminnan tarkoitus sekä sivuliikkeen pysyvinä edustajina edustamiseen oikeutetut ja edustamisoikeuden laajuus. Pääliikkeenä toimivasta EU-osakeyhtiöstä tulee ilmetä kaupparekisteri, nimi, oikeudellinen muoto, rekisteröity kotipaikka, rekisterinumero ja EUID-tunniste, vastuhenkilöt, oikeudellinen tila sekä sivuliikkeen lopettaminen. Muuttuneita tietoja koskevassa tietojenvaihdossa noudatetaan direktiivissä (EU) 2017/1132 säädettyä.

Samoin rajat ylittävissä yhtiömuodon muutoksissa, sulautumisissa ja jakautumisissa noudatetaan asetusehdotuksen 41 artiklan mukaan direktiivissä (EU) 2017/1132 säädettyä.

Yrityksen hallintojärjestelmä (5 luku)

EU-osakeyhtiön pakollinen toimielin olisi hallitus, jossa on oltava yksi tai useampi luonnollinen henkilö (hallituksen jäsen). Vähintään yhden hallituksen jäsenen olisi asuttava EU-jäsenvaltiossa (42 artiklan 2 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan hallitus vastaa yhtiön johtamisesta. Hallituksella on yleistoomivalta, eli hallitus voi käyttää kaikkea yhtiön päätösvaltaa, jota ei asetuksen, yhtiöjärjestyksen tai täydentävästi sovellettavan kansallisen lain mukaan ole säädetty yhtiökokouksen tai toisen lakisääteisen toimielimen käytettäväksi (42 artiklan 2 ja 3 kohta). Hallituksen tehtävän osalta asetusehdotuksessa ei tarkenneta, onko hallituksen tehtävä tarkoitettu luonteeltaan järjestämistä vastuiksi vai ehdottomaksi tehtäväksi. Tämä jäänee kansallisen lainsäädännön varaan.

Asetusehdotuksessa säädetään yhtiökokouksen tehtävistä hyvin suppeasti ainoastaan, että yhtiökokouksella on oikeus hyväksyä tilinpäätös sekä panna toimeen (engl. exercise) muita asetuksessa säädettyjä ja yhtiöjärjestyksessä määrättyjä asioita. Yhtiökokous voi myös milloin tahansa nimittää ja erottaa hallituksen jäseniä. Yhtiökokous voi myös antaa hallitukselle sitovia ohjeita, elleivät ne ole asetuksen, yhtiöjärjestyksen tai täydentävästi sovellettavan kansallisen lain vastaisia (42 artikla 4 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksessä on määrättävä EU-osakeyhtiön organisaatiosta ja sen johtamista koskevista edellytyksistä (42 artiklan 1 kohta). Tältä osin on huomattava, että tämän veloitteen täyttämiseksi yhtiöjärjestyksen määräykset saattavat useissa tapauksissa poiketa asetusehdotuksen liitteen vakioyhtiöjärjestyksestä, mikä johtanee englanninkielisen toisinnon rinnakkaisen aseman menettämiseen (vrt. 7 artiklan 5 kohdan toinen alakohta).

EU-osakeyhtiön hallituksen jäsenet edustavat yhtiötä. Jos yhtiöllä on useita hallituksen jäseniä, he edustavat yhtiötä yhdessä. Tällöin yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä tai yhtiökokous voi päättää, että kaikki hallituksen jäsenet tai tietyt heistä ovat oikeutettuja edustamaan yhtiötä yksin. Tällaiseen edustusvallan rajoittamiseen voidaan vedota suhteessa kolmansiin osapuoliin ainoastaan, jos se on julkistettu kaupparekisterissä. Hallituksen jäsenten toimet sitovat yhtiötä, vaikka ne eivät kuulu yhtiön toimialaan. Hallituksen jäsenet voivat antaa yhtiön edustusoikeuden myös kolmannelle, jonka on siirrettyä toimivaltaa käyttäessään noudatettava hallituksen jäsenille asetettuja oikeudellisia velvoitteita (43 artiklan 1, 2, 4 ja 5 kohta). Suomessa osakeyhtiölain mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen jäsenellä tai toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä tai että *hallitus* voi antaa oikeuden jäsenelleen, toimitusjohtajalle tai muulle nimetylle henkilölle ja myös peruuttaa antamansa oikeuden yhtiön edustamiseen (OYL 6 luvun 26 §, kursivointi tässä). Suomessa laissa tarkoitettua edustajan yhtiön puolesta tekemä oikeustoimi ei sido yhtiötä mm. siinä tilanteessa, että se, johon oikeustoimi kohdistui, tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää yhtiön edustajan toimivallan ylityksestä eikä riittävänä näyttönä voida pitää pelkästään sitä, että toimivaltaa koskevat rajoitukset on rekisteröity (OYL 5 luvun 28 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti). Mitä tulee edustajan toimivallan ylittämistä koskeviin tapauksiin, asetusehdotuksen mukaan yhtiön vastapuoli voisi ilmeisesti irtautua sopimuksesta tai muusta yhtiön toimesta kevyemmin perusteina kuin osakeyhtiölain mukaan.

Nimenomaisten velvollisuuksien lisäksi hallituksen jäsenen on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua (44 artiklan 1 kohta). Asetusehdotukseen sisältyy myös tiettyjä hallituksen jäsenen vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä. Hallituksen jäsenten vastuusta säädetään kuitenkin pääosin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä (44 artiklan 2–4 kohta).

Asetusehdotuksessa säädetään hallituksen jäsenen eturistiriitoja koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Hallituksen jäsenen on ilmoitettava hallitukselle kaikista seikoista,

johon *voi* liittyä eturistiriita hallituksen jäsenen oman edun ja yhtiön edun välillä. Jos kyseessä on ainoa hallituksen jäsen, joka ei ole samalla ainoa osakkeenomistaja, ilmoitus on tehtävä yhtiökokoukselle. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä ilmoitusvelvollisuudesta toisin. Asiassa, jossa hallituksen jäsenellä *on* eturistiriita, tämän on pidättäydyttävä osallistumasta päätöksentekoon, jollei yhtiökokous tai yhtiöjärjestys ole valtuuttanut hallituksen jäsentä osallistumaan tällaista asiaa koskevaan päätöksentekoon (45 artiklan 1 ja 2 kohta, kursivointi tässä).

Asetusehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että EU-osakeyhtiön ja kaikkien tai tiettyjen hallituksen jäsenten, osakkeenomistajien tai lähipiiriin kuuluvien väliset tietyt tai kaikki liiketoimet saatetaan hallituksen, yhtiökokouksen tai riippumattomien hallituksen jäsenten tai osakkeenomistajien hyväksyttäväksi tai näiden tietoon (vrt. OYL 6 luvun 3 §:ssä säädetään riippumattomien hallituksen jäsenten päätösvaltaisuudesta muttei hallituksen jäsenen informointivelvollisuudesta). Samoin asetusehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan yksilöidä lähipiiriliiketoimet, joiden tarkoituksensa, hintansa tai liiketoimen muun ominaisuuden vuoksi katsotaan olevan ristiriidassa yhtiön edun kanssa eikä niitä saa toteuttaa (vrt. OYL:ssa ei ole sallittu poikkeuksia lain pakottavista säännöksistä yhtiöjärjestyksen määräyksillä). Asetusehdotuksessa säädetään, että jos oikeustoimi kuitenkin tehdään hallituksen jäsenen tai osakkeenomistajan kanssa em. yhtiöjärjestysmääräysten vastaisesti, kyseinen hallituksen jäsen tai osakkeenomistaja on vastuussa kyseisestä oikeustoimesta yhtiölle aiheutuneesta vahingosta (vrt. OYL 22 luvun 1 §:n 3 momentin nojalla johdon jäsen voi vielä vapautua vastuusta näyttäessään huolellisen toimintansa toteen). Jos EU-osakeyhtiö on yhdenyhtiö, ainoan osakkeenomistajan ja yhtiön väliset sopimukset on tehtävä kirjallisesti, lukuun ottamatta tavanomaisin ehdoin tehtyjä juoksevaa toimintaa koskevia sopimuksia (46 artiklan 1–3 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan yhtiökokous ja hallituksen kokoukset tulee voida pitää kokonaan sähköisesti tai hybridimuodossa. Hallituksen tehtävänä on päättää yhtiössä käytettävistä sähköisistä viestintävälineistä (47 artiklan 1 ja 2 kohta). Lisäksi hieman tarkempia säännöksiä on yhtiökokouksen osalta: kokonaan sähköisesti ja hybridimuodossa järjestettävissä yhtiökokouksissa yhtiön on varmistettava, että osakkeenomistajat tulee voida tunnistaa osallistumisen aitouden varmistavin sähköisin keinoin ja että osakkeenomistajien tulee voida osallistua kokoukseen reaaliaikaisesti ja käyttää äänioikeuttaan (47 artiklan 3 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan osakkeenomistajien päätökset on tehtävä yhtiökokouksessa, jollei *yhtiöjärjestyksessä* määrätä, että päätökset voidaan tehdä kirjallisina kokousta pitämättä, tai jollei kaikkien osakkeenomistajien kesken kirjallisesti sovita, että äänet annetaan kirjallisesti. (48 artiklan 1 kohta, kursivointi tässä) (vrt. OYL 5 luvun 1 §:n 2 momentti, jossa edellytetään osakkeenomistajien yksimielisyyttä, eikä määräenemmistö päätös yhtiöjärjestyksen muuttamiseksi ei ole riittävä). Kirjallinen päätös voidaan tehdä sähköisesti edellyttäen, että ehdotetun päätöksen teksti lähetetään tai asetetaan sähköisesti kaikkien osakkeenomistajien saataville; osakkeenomistajien suostumus ilmaistaan pysyvällä ja todennettavissa olevalla tavalla; ja suostumuksen ilmaisevien henkilöiden henkilöllisyys voidaan varmistaa luotettavasti (48 artiklan 3 kohta). Kirjallisen päätöksen katsotaan tulleen hyväksytyksi, kun yhtiökokouksessa tehtävän päätöksen edellyttämä äänioikeutettujen osakkeenomistajien enemmistö on allekirjoittanut sen (48 artiklan 2 kohta). Jos EU-osakeyhtiö on yhdenyhtiö, ainoan osakkeenomistajan yhtiökokouksen toimivaltaa käyttäessään tekemät päätökset on laadittava kirjallisesti (48 artiklan 5 kohta).

Asetusehdotukseen sisältyvät tietyt perustavanlaatuiset säännökset osakkeiden yhdenvertaisuudesta sekä eri osakelajien sallimisesta (55 artiklan 1–3 kohta). EU-osakeyhtiössä

yksi osake tuottaa aina yhden äänen, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (57 artiklan 1 kohta).

Osakkeenomistajien oikeuksista yhtiökokouksessa on säädetty asetusehdotuksessa hyvin suppeasti. Osakkeenomistajilla on oikeus saada riittävät tiedot asialistalla olevista asioista ennen yhtiökokousta; jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus esittää kysymyksiä yhtiökokouksen asialistalla olevista asioista sekä lähtökohtaisesti oikeus saada niihin vastaus yhtiöltä; yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että tietyillä tai kaikilla osakkeenomistajilla on pyynnöstä oikeus tutustua yhtiön kirjanpitoon; sekä vähintään yhden kymmenesosan tai yhtiöjärjestyksessä määrätyn pienemmän osuuden osakkeiden lukumäärästä omistavilla on oikeus vaatia riippumatonta asiantuntijaa tutkimaan epäilyä siitä, että yhtiö on rikkonut olennaisesti lakia tai yhtiöjärjystä (56 artiklan 3–8 kohta). EU-osakeyhtiön osakkeenomistajan oikeudet eivät ilmeisesti sisällä esimerkiksi oikeutta vaatia ylimääräistä yhtiökokousta tai oikeutta saada asiaa yhtiökokouksen käsiteltäväksi (vrt. OYL 5 luvun 4 ja 5 §)

Asetusehdotuksen mukaan osakkeenomistajien päätösvaltaisuuden (engl. quorum) edellytyksenä on, että yhtiökokouksessa läsnä tai edustettuina ovat osakkeet, joilla on yksinkertainen enemmistö kaikista äänioikeutetuista osakkeista, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (49 artiklan 1 kohta) (vrt. OYL 5 luku: ei vastaavaa päätösvaltaisuuden vaatimusta, joka asetusehdotuksessa saattaa johtaa yhtiökokouksen päätöksenteon hidastumiseen tai jopa lukkiutumiseen, jos riittävä määrä osakkeenomistajia ei osallistu yhtiökokoukseen). Osakkeenomistajien päätökset on hyväksyttävä [vähintään] yksinkertaisella enemmistöllä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiöjärjestyksen muutokset on hyväksyttävä [vähintään] kahden kolmasosan määräenemmistöllä annetuista äänistä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos muutoksella lisätään osakkeenomistajan taloudellisia sitoumuksia tai vastuuta, tällainen muutos edellyttää lisäksi kyseisen osakkeenomistajan nimenomaista suostumusta (49 artiklan 2 ja 3 kohta). Hallitus voi tehdä yhtiöjärjestykseen toimituksellisia, sisällöltään vähäisiä (engl. editorial changes of non-substantive nature) muutoksia ilman yhtiökokouksen päätöstä (50 artiklan 2 kohta). Osakeyhtiölain 5 luvun 27 ja 29 §:ssä näyttäisi olevan asetusehdotusta kattavammat ja suojaavammat säännökset määräenemmistöä ja osakkeenomistajan suostumusta edellyttävistä päätöksistä. Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajan suostumus vaaditaan velvollisuuksien lisäämisen ohella useissa eri tilanteissa, joissa osakkeenomistajan oikeuksia *heikennetään*. Osakeyhtiölaissa ei säädetä minkäänlaisesta hallituksen toimivallasta muuttaa yhtiöjärjystä, vaan tämä on jätetty yhtiökokoukselle ja mahdollisesti Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastuksen varaan. Voitaneen alustavasti arvioida, että lisäksi yksittäisessä tapauksessa voi esiintyä eri osapuolten kesken ristiriitaisia näkemyksiä siitä, mikä olisi hallituksen toimivaltaan kuuluva toimituksellinen ja sisällöltään vähäinen yhtiöjärjestyksen muutos.

Asetusehdotuksessa säädetään tietyn osakelajin oikeuksien muuttamisesta. Jos yhtiökokouksen *tai hallituksen päätöksellä* muutetaan osakelajiin liittyviä erityisiä oikeuksia, etuoikeuksia tai erioikeuksia (engl. specific rights, preferences or privileges), tällainen päätös ei tule voimaan ilman kyseisen osakelajin osakkeenomistajien [vähintään] kahden kolmasosan määräenemmistöä osakelajin annetuista äänistä. Jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, tällaisina muutoksina pidetään esimerkiksi kyseisen osakelajin nimellisarvon (jos sellainen on) tai osinko-oikeuden alentamista, etusijajärjestyksen muuttamista varojenjaossa tai selvitysmenettelyn jälkeisessä jaossa taikka sellaisen uuden osakelajin luomista, johon liittyvät oikeudet ovat paremmat kuin olemassa olevaan osakelajiin liittyvät oikeudet (51 artiklan 1–3 kohta, kursivointi tässä). Osakeyhtiölaissa ei säädetä minkäänlaisesta hallituksen toimivallasta muuttaa tietyn osakelajin oikeuksia. Asiaa koskevaa osakeyhtiölain säännöstä voidaan pitää muutoinkin kattavampana kuin asetusehdotuksessa. Päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta

siten, että osakelajeja yhdistetään tai koko osakelajin *oikeudet muuten vähenevät* (so. muutenkin kuin kolmen edellä asetusehdotuksessa mainitun tapauksen osalta), on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määräenemmistöllä. Pätevän päätöksen edellytyksenä on Suomessa lisäksi se, että päätöstä kannattaa määräenemmistö kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista sekä se, että saadaan kaikkien sellaisten osakelajien osakkeiden enemmistön suostumus, joiden oikeudet vähenevät (OYL 5 luvun 28 §).

Asetusehdotuksen mukaan väärinkäytöstilanteissa osakkeenomistajalla on oikeus vaatia tuomioistuimelta, että EU-osakeyhtiö ja kaikki muut osakkeenomistajat lunastavat väärinkäytöksen kohteena olleen osakkeenomistajan osakkeet. Yhtiö toteuttaa lunastuksen, mutta yhtiö ja kaikki muut osakkeenomistajat ovat yhteisvastuussa lunastushinnan maksamisesta (52 artikla). Osakeyhtiölain 23 luvun säännökset, jotka koskevat vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuvaa lunastusvelvollisuutta, kohdistuvat vain väärinkäytökseen syyllistyneeseen osakkeenomistajaan, ei kaikkiin muihin.

Sähköinen osakerekisteri, osakkeet ja osakkeiden siirrot (6 luku)

Asetusehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiön osakkeet olisi merkittävä sähköiseen osakerekisteriin (jäljempänä osakasluettelo). Osakkeiden olisi oltava aineettomassa muodossa, eli paperiset osakekirjat on tarvittaessa mitätöitävä. Osakkeiden kirjaamisella sähköiseen osakasluetteloon olisi oikeuksia luova vaikutus, ja sillä osoitettaisiin osakkeiden omistus. Yhtiöjärjestyksessä voitaisiin määrätä, että osakkeita lasketaan liikkeeseen, kirjataan ja luovutetaan hajautetun tilikirjan teknologiaa tai muita digitaalisia ratkaisuja käyttämällä. EU-osakeyhtiöllä ei saa olla haltijaosakkeita (53 artiklan 1–3 kohta). Asetusehdotusta lienee tulkittava siten, että osakkeen luovutuksensaaja ei saa omistukseen liittyviä oikeuksia vielä luovutussopimuksen perusteella.

Asetusehdotuksessa EU-osakeyhtiö veloitetaan ylläpitämään ajantasaista sähköistä osakasluetteloa. Yhtiön tulee turvata rekisterin luotettavuus ja turvallisuus. Lisäksi osakasluetteloon merkittävistä vähimmäistiedoista säädetään yksityiskohtaisesti (54 artiklan 1 kohta). Sähköinen osakeluettelo on pidettävä yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti kaikkien osakkeenomistajien ja muiden asianosaisten, joiden oikeutettua etua asia koskee, saatavilla (2 kohta). Osakeyhtiölain 3 luvun 15 ja 16 §:n säännökset ovat sisällöltään asetusehdotusta suppeammat. Osakeyhtiölain 3 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan osakasluettelo on pidettävä jokaisen nähtävänä yhtiön pääkonttorissa, eikä oikeutetun edun esittämistä edellytetä. Pykälän 3 momentin mukaan tämä ei kuitenkaan koske henkilötunnuksen tunnusosaa, maksu- tai verotustietoja tai tietoa siitä, mille kaupintatilille osakkeenomistajan myytäväksi antamat osakkeet on kirjattu.

Asetusehdotuksessa säädetään nimenomaisesti myös sähköisen osakekirjan tiedoista. Edellä osaketta ja osakkeenomistajaa koskevien tietojen lisäksi sähköiseen osakekirjaan on merkittävä myös EU-osakeyhtiötä koskevat keskeiset oikeudelliset tiedot, ainakin sen rekisteröity kotipaikka, EUID-tunniste, osakkeiden kokonaismäärä sekä mahdolliset osakkeisiin kohdistuvat rasitteet, panttaukset ja rajoitukset. Kyse on täysharmonisoinnista, sillä jäsenvaltiot eivät saa säätää lisävaatimuksia sisällöstä tai muodosta (53 artiklan 4 kohta). Asetusehdotuksen mukaan sähköinen osakekirja on päivättävä hyväksytyllä sähköisellä aikaleimalla ja varmennettava hyväksytyllä sähköisellä leimalla tai allekirjoituksella (53 artiklan 5 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiön osakkeet ovat vapaasti luovutettavissa, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä (58 artiklan 1 kohta). Osakkeiden luovutus ja sen kirjaaminen sähköiseen osakasluetteloon voidaan toteuttaa kokonaan sähköisesti. Jäsenvaltiot eivät saa asettaa vaatimuksia tai ehtoja, jotka rajoittavat tätä mahdollisuutta (59 artiklan 1 ja 2 kohta).

Osakkeiden luovutuksen pätevydestä allekirjoitettaessa sopimus sähköisesti on säädetty nimenomaisesti. Jäsenvaltiot eivät saa asettaa muita kuin asetusehdotuksessa tarkoitettuja muotovaatimuksia luovutuksen oikeudelliselle pätevyydelle, kuten vaatimusta notaarin vahvistamasta asiakirjasta (59 artiklan 3–5 kohta).

Ehdotuksen mukaan osakkeiden luovutus tulee voimaan vasta, kun se on kirjattu sähköiseen osakasluetteloon. Osakkeiden luovutuksen molempien osapuolten on ilmoitettava luovutuksesta EU-osakeyhtiölle kirjallisesti sähköisten välineiden avulla ja toimitettava allekirjoitettu sopimus sekä sähköiseen osakasluetteloon kirjattavat vähimmäistiedot (ks. 54 artiklan 1 kohta). Yhtiö on tarkastettava asiakirjat varmistaakseen, että luovuttajalla on oikeus luovuttaa osake ja että luovutus on yhtiöjärjestyksen mukainen. Yhtiön on kirjattava luovutus sähköiseen osakaslueteloonsa tai ilmoitettava sopimuksen osapuolille rekisteröinnin epäämisen perusteet kolmen työpäivän kuluessa siitä, kun se on saanut täydellisen ilmoituksen luovutuksen osapuolilta. Yhtiö antaa uudelle osakkeenomistajalle sähköisen osakekirjan heti, kun luovutus on kirjattu sähköiseen osakasluetteloon. Mahdolliset tietojen korjaamiset on toteutettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti (59 artiklan 6–10 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiöllä on oikeus hakea osakkeidensa ottamista kaupankäynnin kohteeksi monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä, jos yhtiö täyttää sovellettavat EU:n ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset. EU-osakeyhtiöillä ei ole asetusehdotuksen nojalla oikeutta hakea liikkeeseenlaskua säännellyllä markkinalla, mutta jäsenvaltio voi kansallisessa lainsäädännössään sallia tämän (60 artiklan 1 ja 2 kohta).

Rahoitus (7 luku)

Asetusehdotuksessa säädettäisiin EU-osakeyhtiön lähtökohtaisesti nimellisarvottomista osakkeista, jolloin osake ei edusta murto-osaa yhtiön pääomasta. Osakkeiden nimellisarvosta voidaan kuitenkin määrätä yhtiöjärjestyksessä toisin, jolloin kaikilla osakkeilla on sama nimellisarvo, nimellisarvon on vastattava murto-osaa yhtiön pääomasta (61 artiklan 1 ja 2 kohta) ja pääoma on merkittävä kokonaisuudessaan (62 artiklan 3 kohta). Yhtiö voidaan myös perustaa ilman vähimmäispääomaa ja muita lakisääteisiä rahastoja (62 artiklan 1 kohta).

Asetusehdotuksen pääoman pysyvyyttä koskevan säännöksen mukaan pääoman säilyttämiseksi tarvittavia yhtiön varoja ei saada jakaa osakkeenomistajille, jollei pääomaa ole alennettu velkojien suojaamettomien (77 artikla) mukaisesti. Muut osakkeista suoritettavat vastikkeet tai niiden osat, joita ei kirjata pääomaan, ovat jakokelpoisia, jollei yhtiöjärjestyksessä tai osakeantipäätöksessä toisin määrätä (63 artiklan 1 ja 2 kohta).

Osakkeenomistajan on suoritettava osakkeista sovittu vastike yhtiöjärjestyksen tai uusien osakkeiden liikkeeseenlaskua koskevan päätöksen mukaisesti. Osakevastike voi muodostua mistä tahansa taloudellisen arvon siirrosta, mukaan lukien rahasuoritukset ja luontoissuoritukset (apportit). Pääomaan kirjattava osa vastikkeesta on suoritettava kokonaisuudessaan osakkeita annettaessa. Muun kuin pääomaan kirjattavan vastikkeen osalta yhtiöjärjestyksessä tai uusien osakkeiden liikkeeseenlaskua koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että vastike on suoritettava määräajassa tai yhtiön pyynnöstä, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua osakkeiden liikkeeseenlaskupäivästä (64 artiklan 1, 2, 4 ja 5 kohta).

Apporttina suoritettavasta osakevastikkeesta säädetään asetusehdotuksen 65 artiklassa. Merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella perustamisen yhteydessä on määrättävä yhtiöjärjestyksessä, joka asetusehdotuksessa kattaa myös perustamissopimuksen, muissa tilanteissa osakeantipäätöksessä. Yhden tai useamman riippumattoman asiantuntijan on laadittava selvitys, ennen kuin osakkeet voidaan luovuttaa apporttia vastaan. Selvitys on

ilmoitettava rekisteröitäväksi ja julkistettava kaupparekisterissä. Kuitenkin yhtiöjärjestyksessä tai yhtiökokouksen päätöksellä, joka on hyväksytty yhtiöjärjestyksen muutosten tekemiseksi edellytettyllä määräenemmistöllä, asiantuntijalausunnosta voidaan luopua siltä osin, kuin luontoissuoritusta tai sen osaa ei kirjata pääomaan. Yhtiökokouksen päätös asiantuntijalausunnosta luopumisesta on ilmoitettava rekisteröitäväksi ja julkistettava kaupparekisterissä. Jos apporttiomaisuus on olennaisesti yliarvostettu suhteessa sen käypään arvoon osakkeiden merkintäpäivänä, puuttuva määrä on maksettava yhtiölle (65 artiklan 1–6 kohta).

Perustamisen yhteydessä EU-osakeyhtiön ensimmäiset osakkeet on ilmoitettava yhtiöjärjestyksessä sekä rekisteröitävä sähköisessä osakasluettelossa (66 artiklan 1 ja 2 kohta).

Ehdotuksen mukaan uusien osakkeiden liikkeeseenlaskusta päätetään yhtiökokouksessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan valtuuttaa hallitus tai muu yhtiön toimitus päättämään uusien osakkeiden antamisesta määrättyyn enimmäismäärään saakka taikka rajoittamaan tai sulkemaan pois rahavastiketta vastaan annettavia uusia osakkeita koskevat merkintäetuoikeudet (67 artiklan 1 ja 2 kohta). Tältä osin on huomattava, että osakeyhtiölain mukaan valtuutus voidaan antaa vain hallitukselle, ei esimerkiksi toimitusjohtajalle (vrt. OYL 9 luvun 2 §:n 2 momentti). Asetusehdotuksessa säädetään antipäätöksen sisällöstä. Merkintä on voitava tehdä kokonaan sähköisesti, minkä lisäksi säädetään yksityiskohtaisesti sähköistä merkintää koskevista vaatimuksista (67 artiklan 3–6 kohta). Merkityt uudet osakkeet voidaan ilmoittaa rekisteröitäviksi, kun ne on täysin maksettu ja kaikki mahdolliset muut merkintäehdot ovat täyttyneet. Hallituksen on tällöin ilmoitettava osakkeet rekisteröitäviksi ilman aiheutonta viivytystä. Lisäksi hallituksen on päivitettävä osakkeiden määrä ja tarvittaessa pääoman määrä yhtiöjärjestykseen (67 artiklan 7–9 kohta).

Yhtiökokouksessa päätetään vaihtovelkakirjojen, optio-oikeuksien tai muiden uusiin osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien liikkeeseenlaskusta. Päätöksessä on mainittava liikkeeseenlaskun tarkoitus, henkilöt tai henkilöryhmät, joille oikeuksia tarjotaan, liikkeeseen laskettavien oikeuksien lukumäärä, niistä maksettava vastike sekä uusiksi osakkeiksi vaihtamisen tai uusien osakkeiden merkitsemisen ehdot (68 artiklan 1 ja 3 kohta). Lisäksi on säädetty eräitä vaihtamisen täytäntöönpanoa koskevia erityissäännöksiä (68 artiklan 4 kohta). Muutoin sovellettavat säännökset vastaavat pääosin edellä uusien osakkeiden liikkeeseenlaskusta kerrottua.

Asetusehdotuksessa säädetään osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta uusiin osakkeisiin. Rahavastiketta vastaan suoritettavassa uusien osakkeiden annissa osakkeenomistajille on ennakolta tarjottava uusia osakkeita tai niihin oikeuttavia rahoitusvälineitä samassa suhteessa kuin heillä oli ennestään yhtiön osakkeita. Asiasta voidaan määrätä yhtiöjärjestyksessä toisin. Osakkeenomistajat voivat käyttää merkintäetuoikeuttaan 14 päivän kuluessa tarjouksesta. Osakeantipäätöksessä tai -valtuutuksessa voidaan rajoittaa tai sulkea pois tällainen merkintäetuoikeus (69 artiklan 1–3 kohta).

Asetusehdotuksen mukaan pääomaa voidaan korottaa laskemalla liikkeeseen uusia osakkeita pääomaan kirjattavaa vastiketta vastaan taikka siirtämällä pääomaan varoja muista rahastoista (70 artiklan 1 ja 2 kohta). Rahastokorotuksesta päätetään yhtiökokouksessa. Tiettyyn tarkoitukseen varattuja rahastoja ei saa käyttää pääomankorotukseen, ellei tällainen pääomankorotus ole niiden rahastojen käyttötarkoituksen mukainen. Muutoin sovellettavat säännökset vastaavat pääosin edellä uusien osakkeiden liikkeeseenlaskusta kerrottua (71 artiklan 1–4 kohta). Asetusehdotuksessa ei säädetä OYL 11 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakepääomasijoituksesta.

Asetusehdotuksen 72 artiklassa säädetään varojenjakoön liittyvistä tase- ja maksukykytysteistä, osakkeenomistajien palautusvelvollisuudesta ja hallituksen jäsenten vahingonkorvausvastuusta yhtiötä kohtaan. Varojenjaosta päätetään yhtiökokouksessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan valtuuttaa hallitus *tai muu yhtiön toimielin* päättämään varojenjaosta (72 artiklan 1 ja 2 kohta, kursivointi tässä) (vrt. OYL 13 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentissa sallitaan vain yhtiökokouksen valtuutus hallitukselle). Asetusehdotuksen mukaan ennen varojenjakoä hallituksen tulee vahvistaa kaikkien hallituksen jäsenten allekirjoittamalla lausunnolla, että se on viimeisimmän tilinpäätöksen perusteella ja yhtiön nykyistä ja tulevaa tilannetta perusteellisesti tutkittuaan muodostanut perustellun käsityksen, että jaon jälkeen viimeisimmässä taseessa ilmoitettujen varojen kokonaismäärä olisi suurempi kuin velkojen ja pääoman yhteenlaskettu määrä (tasetesti); ja yhtiö kykenee maksamaan velkansa niiden erääntyessä tavanomaisessa liiketoiminnassa 12 kuukauden aikana varojenjaon päivästä lukien (maksukykytesti) (72 artiklan 3 kohta). Eri yritysten toimintasykliä vaihdeltaessa Suomessa maksukykytestiä ei ole sidottu tiettyyn ajanjaksoon eikä suomalaisen osakeyhtiön hallitukselta ei edellytetä kirjallista lausuntoa tase- ja maksukykytestien edellytysten täyttämistä.

Asetusehdotuksen mukaan, jos yhtiö jakaa varoja asetuksen vastaisesti tai jos lausunnon allekirjoittaneet hallituksen jäsenet tiesivät tai olosuhteet huomioon ottaen heidän olisi pitänyt lausuntoa antaessaan tietää, että varojenjaon jälkeen yhtiön varojen kokonaismäärä ei jäisi velkojen ja pääoman yhteenlaskettua määrää suuremmaksi tai ettei yhtiö enää kykenisi maksamaan velkojaan 12 kuukauden aikana varojenjaon päivästä lukien, hallituksen jäsenet vastaavat yhteisvastuullisesti yhtiölle kaikesta varojenjaosta aiheutuneesta vahingosta (72 artiklan 4 kohta). Suomessa osakeyhtiölaissa johdon vahingonkorvausvastuusta säädetään yleisesti (OYL 22 luvun 1 §) ja lainvastaisesta varojenjaosta on säädetty myös rikosoikeudellinen seuraamus osakeyhtiörikoksena (OYL 25 luvun 1 §:n 4 kohta).

Vastaavasti asetusehdotuksessa säädetään, että jos osakkeenomistaja on saanut 1—3 momentin vastaisen varojenjaon tai jos osakkeenomistaja tiesi tai olosuhteet huomioon ottaen hänen olisi pitänyt varojenjaon ajankohtana tietää, että varojenjaon jälkeen yhtiön varojen kokonaismäärä ei jäisi velkojen ja pääoman yhteenlaskettua määrää suuremmaksi tai ettei yhtiö enää kykenisi maksamaan velkojaan 12 kuukauden aikana varojenjaon päivästä lukien, osakkeenomistajan on palautettava saamansa varat yhtiölle siltä osin kuin velkojille annettujen sitoumusten täyttäminen sitä edellyttää (72 artiklan 5 kohta).

Asetusehdotuksen 73–77 artikloissa säädetään verrattain kattavasti yhtiön omien osakkeiden merkinnästä, hankkimisesta ja lunastamisesta sekä lunastusehtoista osakkeista. Periaate on, ettei yhtiö ei saa merkitä omia osakkeitaan (73 artiklan 1 kohta). Yhtiökokouksessa päätetään vastikkeellisesta yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta tai omien osakkeiden hyväksymisestä vakuudeksi ennalta määrättyyn osakkeiden enimmäismäärään asti. Yhtiöjärjestyksessä voidaan valtuuttaa hallitus *tai muu toimielin* päättämään näistä toimenpiteistä. Vastikkeeton omien osakkeiden hankkiminen tai vakuudeksi ottaminen on kielletty. Yhtiö saa hankkia omia osakkeitaan vain jakokelpoisin varoin. Yhtiö saa hyväksyä omia osakkeitaan vakuudeksi vain, jos jakokelpoisten varojen määrä on vähintään turvattavien saatavien määrä tai, jos vakuudeksi hyväksytyjen osakkeiden arvo on pienempi kuin turvattavien saatavien määrä, vähintään osakkeiden arvon suuruinen (74 artiklan 1–5 kohta, kursivointi tässä). Osakeyhtiölain mukaan valtuutus voidaan antaa vain hallitukselle, ei esimerkiksi toimitusjohtajalle (vrt. OYL 15 luvun 5 §:n 2 momentti). Asetusehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiö voi pitää omat osakkeet yhtiöllä, mitätöidä tai luovuttaa ne edelleen. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet eivät tuota osakkeisiin liittyviä oikeuksia. Lisäksi omien osakkeiden mitätöimisestä yhtiökokouksen päätöksellä tai sen antaman valtuutuksen nojalla, mitätöityjen osakkeiden kirjanpitokäsittelystä ja kaupparekisteri-ilmoituksesta on asetusehdotuksessa joksinkin yksityiskohtaiset säännökset (75 artiklan 1–6 kohta).

Asetusehdotuksessa on jokseenkin kattavat säännökset pääoman alentamisesta. Asiasta päätetään yhtiökokouksessa, jonka päätöksessä on ilmoitettava alentamisen tarkoitus, toteuttamistapa ja määrä (77 artiklan 1 ja 2 kohta). Varojenjako vastavasti hallituksen on ennen yhtiökokousta laadittava asiasta kirjallinen lausunto tase- ja maksukykytestistä. Hallituksen lausuntoon on liitettävä riippumattoman asiantuntijan lausunto, jossa todetaan asiantuntijan tutkineen yhtiön tilannetta eikä hän ole havainnut mitään, mikä antaisi aiheen pitää hallituksen lausuntoa perusteettomana. Lausuntoja ei kuitenkaan tarvita ja yhtiöjärjestyksessä voidaan valtuuttaa hallitus tai yhtiön *muu toimielin* päättämään pääoman alentamisesta, jos pääomaa alennetaan yksinomaan sellaisten tappioiden kattamiseksi, joita ei voida kattaa muusta omasta pääomasta, tai pääoman korottamiseksi samanaikaisesti vähintään alentamisen määrällä (77 artiklan 3 kohta). Lisäksi asetusehdotuksen mukaan hallituksen on päivitettävä yhtiöjärjestyksessä ilmoitettu pääoman määrä ja tarvittaessa osakkeiden nimellisarvo. Pääoma katsotaan alennetuksi, kun tieto pääoman alentamisesta on julkistettu kaupparekisterissä (77 artiklan 4 kohta; vrt. edellä 72 artiklan 4 ja 5 kohta). Lainvastaisen pääoman alentamisen seuraamukset hallituksen jäsenille ja varoja saaneille osakkeenomistajille vastaavat edellä varojenjaosta kerrottua (77 artiklan 5 ja 6 kohta). Suomessa ei vaadita tällaista tase- ja maksukykytestiä eikä riippumattoman asiantuntijan eli käytännössä tilintarkastajan selvitystä myöskään osakepääoman alentamisen yhteydessä, vaan on säädetty muunlaisia velkojansuojamenettelyitä.

Työntekijöiden osakeoptiot ja niiden verotus (8 luku)

Asetusehdotuksen 79 artiklassa säädettäisiin 78 artiklassa tarkoitettujen työsuhdeoptioiden verotuksesta. Ehdotuksen mukaan kyseisten työsuhdeoptioiden perusteella kertyvä tulo verotettaisiin vasta silloin, kun optio-oikeutta käyttämällä hankitut osakkeet luovutetaan. Lisäksi artiklassa säädettäisiin verottavan tulon laskennasta siten, että verotettavaa tuloa olisi osakkeiden luovutushetken käyvän markkina-arvon ja niiden hankintahinnan välinen erotus. Artiklan mukaan tuloa verotettaisiin kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi artiklassa säädettäisiin siitä, että 78 artiklassa tarkoitettujen työsuhdeoptioiden verotuksen tulisi kuitenkin olla vähintään yhtä edullisessa asemassa kuin vastaavat muut kansallisen lainsäädännön mukaiset työsuhdeoptiojärjestelyt tai niihin rinnastettavat välineet.

Ehdotetussa artiklassa harmonisoidaisiin siten luonnollisten henkilöiden tietyn tulon verotusajankohta sekä verotettavan tulon laskenta. Asiassa tulee huomioida se, että luonnollisten henkilöiden tuloverotus kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. Asetusehdotus tarkoittaisi muutosta Suomen nykyiseen työsuhdeoptioiden verotusjärjestelmään asetusehdotuksen 78 artiklassa tarkoitettujen optioiden kohdalla.

Maksukykyisen EU-osakeyhtiön lopettaminen selvitysmenettelyn kautta (9 luku)

Asetusehdotuksessa säädettäisiin muutamista eri vaihtoehdoista EU-osakeyhtiön purkamiseksi tai rekisteristä poistamiseksi.

Ensinnäkin, jos EU-osakeyhtiö on maksukykyinen ja se puretaan selvitysmenettelyn kautta, sen on toimitettava purkamista koskevat tiedot sähköisesti yhtiön rekisteröintivaltion kaupparekisteriin. Rekisteriviranomaisen on viipymättä päivitettävä yhtiön tiedot osoittamaan, että yhtiö on selvitysmenettelyssä, ja asetettava tiedot julkisesti saataville (80 artiklan 1 ja 2 kohta; 82 artiklan 1 ja 2 kohta). Yhtiön rekisteröintivaltion kaupparekisterin on viipymättä ilmoitettava sähköisesti kyseisen jäsenvaltion muille toimivaltaisille kansallisille viranomaisille yhtiön tilan muuttamisesta sekä toimitettava niille asiaa koskevat tiedot sähköisesti. Yhtiön velkojilla on selvitysmenettelyä koskevan ilmoituksen jälkeen oikeus ilmoittaa saatavansa yhtiölle tai selvitysmiehelle sähköisesti. Tällaisen vaatimusten esittämiseen ei saada soveltaa

paperista muotoa tai notaarin oikeaksi todistamista koskevia kansallisia vaatimuksia (82 artiklan 3–5 kohta).

Toiseksi asetusehdotuksessa säädetään nopeutetusta selvitysmenettelystä maksukykyisille EU-osakeyhtiöille. Hakemus on voitava tehdä täysin sähköisesti. Hakemuksen edellytyksenä on, että EU-osakeyhtiö on lopettanut taloudellisen toimintansa; yhtiöllä ei ole varoja tai kaikki sen varat on jaettu osakkeenomistajille ennen purkamisilmoituksen tekemistä tai samanaikaisesti sen kanssa; yhtiöllä ei ole taloudellisia vastuita tai, jos niitä on, yhtiö näyttää kaikkien tunnettujen velkojien antaneen suostumuksensa nopeutetun selvitysmenettelyn aloittamiseen; eikä yhtiötä kohtaan ole vireillä hallinnollisia tai oikeudellisia menettelyitä (83 artiklan 1 ja 2 kohta). Hallituksen jäsenet ovat henkilökohtaisesti ja tapauksen mukaan yhteisvastuullisesti velvollisia korvaamaan velkojille vahingon, joka aiheutuu väärän tai vilpillisen velkojien suostumuksen esittämisestä (83 artiklan 3 kohta). Lisäksi säädettäisiin, että yhtiökokouksen tai tuomioistuimen määräämän henkilön on säilytettävä kirjanpitoaineisto ja asiakirjat kuuden (6) vuoden ajan (83 artiklan 5 kohta). Asetusehdotuksen 84 artiklassa säädetään tarkemmin menettelystä. Hakemuksessa on oltava nopeutetussa menettelyssä yhtiötä edustavan yhden tai useamman hallituksen jäsenen nimi (84 artiklan 1 kohta), ja siihen liitettävä kaikkien hallituksen jäsenten allekirjoittama ilmoitus, että 83 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät; tilinpäätös; näyttö velkojien suostumuksesta, jos yhtiöllä on velkoja; kirjanpidon säilyttämiseen määrätyn henkilön allekirjoittama ilmoitus, että tämä sitoutuu pitämään kirjanpidon ja asiakirjat kuuden vuoden ajan siitä, kun yhtiö on poistettu kaupparekisteristä. Rekisteriviranomaisen on asetettava tiedot ja asiakirjat julkisesti saataville (84 artiklan 2–4 kohta). Suomessa ei nykyisin säädetä yhtiön nopeutetusta selvitysmenettelystä, mutta asia on hallitusohjelman mukaisesti valmisteilla.

EU-osakeyhtiön velkojilla on oikeus vastustaa nopeutetun selvitysmenettelyn aloittamista ilmoittamalla siitä sähköisesti yhtiön rekisteröintivaltion kaupparekisterille. Velkojat voivat myös vaatia tavanomaista selvitysmenettelyä. Määräaika näille toimenpiteille on 30 päivää tietojen ja asiakirjojen julkistamisesta. Velkojat voivat painavasta syystä peruuttaa aiemman suostumuksensa nopeutetun selvitysmenettelyn käyttämiseen. Velkojien on myös ilmoitettava samalla saatavansa peruste EU-osakeyhtiötä kohtaan (85 artiklan 1 ja 2 kohta). Jos rekisteriviranomainen arvioi velkojan saatavan perustelluksi, rekisteriviranomaisen on hylättävä yhtiön hakemus sekä annettava tälle perusteltu päätös (85 artiklan 3 kohta). Yhtiön poistaminen rekisteristä ei vaikuta niiden velkojien oikeuksiin, joiden saatavat olivat vielä käsiteltävinä tai joiden saatavia ei ilmoitettu nopeutetun menettelyn aikana. Tällaiset velkojat voivat vaatia oikeutta tutustua yhtiön kirjanpitoon sen säilyttämiseen määrätyn henkilön avulla ja vaatia suoritusta hallituksen jäseniltä. Lisäksi nimenomaisesti on säädetty yhtiön rekisteröintivaltion veroviranomaisen ilmoitusvelvollisuuksista ja mahdollisesta määräaikojen pidentämisestä veroselvitysten suorittamiseksi (86 artikla).

Rekisteriviranomaisen on määräaikojen päätyttyä poistettava yhtiö rekisteristä, tai se on katsottava puretuksi edellyttäen, että velkojat eivät ole ilmoittaneet vastustavansa menettelyä ja että kansalliselta veroviranomaiselta on saatu hyväksyntä tai tieto siitä, ettei veroviranomainen vastusta nopeutettua menettelyä. Rekisteripoistossa yhtiö menettää oikeushenkilöllisyyden (87 artiklan 1–3 kohta).

Kolmanneksi myös tuomioistuin voi määrätä EU-osakeyhtiön selvitystilaan, jonka seurauksena yhtiö puretaan pätemättömyysperusteella. Tuomioistuin voi määrätä yhtiön selvitystilaan ainoastaan seuraavilla perusteilla: yhtiöllä ei ole voimassa olevaa yhtiöjärjestystä; yhtiön toiminta on lain tai oikeusjärjestyksen perusteiden vastaista; taikka kaikilta perustajilta puuttui oikeustoimikelpoisuus yhtiötä perustettaessa. Tuomioistuimen päätökseen voidaan vedota kolmatta osapuolta kohtaan vasta, kun päätös on julkistettu kaupparekisterissä. Kolmannet

osapuolet voivat hakea tuomioistuimen päätökseen muutosta kuuden kuukauden kuluessa tuomioistuimen päätöksen julkistamisesta (81 artiklan 1–3 kohta). Pätemättömyys ei sinänsä vaikuta yhtiön velvoitteiden pätevyYTEEN, ja ne ovat edelleen täytäntöön pantavissa selvitysmenettelystä huolimatta. Osakkeenomistajat ovat lisäksi edelleen velvolliset suorittamaan pääoman kirjattavan vastikkeensa osittain maksetuista osakkeista siltä osin, kuin velkojille annettujen sitoumusten täyttäminen sitä edellyttää (81 artiklan 4 ja 6 kohta). Pätemättömäksi julistetun yhtiön osakkeenomistajien keskinäisiin suhteisiin sovelletaan yhtiön rekisteröidyn kotipaikan jäsenvaltion lainsäädäntöä. Suomessa ei nykyisin säädetä yhtiön purkamisesta tällaisilla perusteilla eikä ole siten selvää esimerkiksi, millaista lain tai yleisen järjestyksen vastaista tekoa tai laiminlyöntiä edellytettäisiin, jotta EU-osakeyhtiö voitaisiin purkaa.

Purkaminen ja konkurssi (10 luku)

Asetusehdotuksen 10 luku sisältäisi säännökset yksinkertaistetusta maksukyvyttömyysmenettelystä sellaisille EU-osakeyhtiöille, jotka ovat myös innovatiivisia startup-yrityksiä. Valtioneuvoston käsityksen mukaan kyseessä on olennaisilta osiltaan sama ehdotus kuin se, jota komissio ehdotti mikroyrityksille jo osana niin sanottua toista maksukyvyttömyysdirektiiviä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2026/799 maksukyvyttömyyslainsäädännön tietyjen osa-alueiden yhdenmukaistamisesta) ja joka toteuttamiskelvottomana poistettiin kyseisestä ehdotuksesta (ks. U 101/2022 vp ja UJ 16/2024 vp, joissa yksinkertaistetusta maksukyvyttömyysmenettelystä kuvattu soveltuu suurilta osin myös nyt ehdotettuun maksukyvyttömyysmenettelyyn).

Innovatiiviset startup-yritykset on määritelty komission samana päivänä antamassa suosituksessa (C(2026) 1800 final). Määritelmä sisältää monta kriteeriä, joista tässä on tiivistäen kuvattu olennaisimmat. Ensinnäkin määritelmässä tarkoitettujen yritysten on täytynyt joko a) yhtenä viimeisestä kolmesta tilikaudesta käyttää vähintään 10 % toimintakustannuksistaan tai 5 % liikevaihdostaan (vähennettynä myynnin oikaisuerillä sekä arvonalisäverolla ja muilla suoraan liikevaihdon perusteella määrättävillä veroilla) tutkimus- ja kehittämistoimintaan; tai b) viimeisinä kolmena tilikautena, tavoitteenaan kaupallistaminen, olla kehittänyt tai kehittää uusia tai olennaisesti nykytilaa parantavia tuotteita, palveluita tai liiketoimintaprosesseja, joihin liittyy teknologisen tai teollisen epäonnistumisen riski. Toiseksi yritykselle on asetettu monenlaisia omistussuhteisiin liittyviä edellytyksiä, joilla on tarkoitus varmistaa yhtiön riippumattomuus. Kolmanneksi yrityksellä saa olla enintään 100 työntekijää ja sen vuosittainen liikevaihto tai taseen loppusumma saa olla korkeintaan 10 miljoonaa euroa. Neljänneksi yrityksen liiketoiminta on saanut kestää enintään 10 vuotta. Toimivaltainen tuomioistuin ilmeisesti menettelyn aloittamisesta päättäessään arvioisi, täyttääkö velallinen suosituksen edellytykset.

Asetusehdotuksen 89 artiklan mukaan hakemuksen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta tekisi maksukyvytön EU-osakeyhtiö itse. Toisaalta ehdotetun 92 artiklan mukaan hakemuksen voisi tehdä myös velkoja. Yhtiötä pidettäisiin maksukyvyttömänä, jos se on yleisesti kykenemätön maksamaan velkansa niiden erääntyessä. Jäsenvaltioiden tulisi säätää maksukyvyttömyyden arvioinnin tarkemmista edellytyksistä kansallisesti. Ehdotuksen mukaan hakemus tehtäisiin vakiolomakkeella, joka sisältäisi tiedot mm. EU-osakeyhtiöstä itsestään, sen omaisuudesta, velkojista, veloista ja veloista annetuista vakuuksista. Lähtökohtaisesti menettelyssä määrättäisiin pesänhoitaja tai selvittäjä. Velallinen, velkoja tai ryhmä velkojia voisi kuitenkin pyytää, ettei pesänhoitajaa määrättäisi, jos velallinen osoittaa, että sillä on ajantasainen tase ja se on toimittanut viimeisimmän vaaditun tilinpäätöksen viranomaisille (90 ja 92 artikla).

Ehdotuksen mukaan tuomioistuimen tulisi viivytyksettä tehdä päätös menettelyn aloittamisesta ja pesähoitajan määräämättä jättämisestä (93 artikla). Menettely sisältäisi maksu- ja täytäntöönpanokiellon joko lain nojalla tai tuomioistuimen päätöksellä (94 artikla). Ehdotuksen perusteluiden mukaan velallisen omaisuus lähtökohtaisesti säilyisi velallisen hallinnassa ja se jatkaisi menettelyn ajan liiketoimintaansa (engl. debtor-in-possession). Kaiken menettelyyn liittyvän yhteydenpidon tulisi tapahtua sähköisesti (91 artikla).

Ehdotus sisältää myös säännöksiä saatavien valvomisesta. Velkojien ei tarvitsisi valvoa uudestaan saatavia, jotka on sisällytetty pesähoitajan tai velallisen tekemään saatavaluetteloon. Määräaika saatavien valvomiseen tulisi säätää kansallisesti ja se saisi olla enintään 30 päivää siitä, kun velkoja on saanut pesähoitajalta tai tuomioistuimelta pyynnön valvoa saatavansa tai siitä, kun maksukyvyttömyysmenettelyn aloittaminen on merkitty maksukyvyttömyysrekisteriin, jos tämä tapahtuu myöhemmin (95 artiklan 1–3 kohta). Tältä osin on otettava huomioon, että EU:n maksukyvyttömyysasetuksen (EU) 2015/848 55 artiklassa on ulkomaisten velkojien suojaksi säädetty, että valvomisen määräajan täytyy olla vähintään 30 päivää maksukyvyttömyysrekisterimerkinnästä.

Ehdotuksen mukaan pesähoitaja tai velallinen realisoisi omaisuuden ja jakaisi tuotot velkojille. Realisointiin tulisi lähtökohtaisesti käyttää EU:n laajuista sähköistä huutokauppaa, paitsi jos se ei olisi asianmukaista (96 artiklan 1 ja 3 kohta). Jäsenvaltioiden tulisi omalla kustannuksellaan perustaa sähköiset huutokauppajärjestelmät tätä varten (97 ja 99 artikla). Ehdotuksen mukaan komissio yhdistäisi nämä alustat EU:n oikeusportaaliin (98 artikla).

Ehdotuksen mukaan tuomioistuin voisi päättää menettelyn ilman omaisuuden myyntiä, jos konkurssipesässä ei ole varoja, varat ovat vähäiset tai niiden arvo on alempi kuin vakuusvelkojien saatavien määrä (96 artiklan 2 kohta). Myös huutokaupan järjestämisestä ehdotetaan säännöksiä, joiden mukaan pesähoitajan tulisi informoida kaikkia velkojia huutokaupasta ja kuka tahansa saisi osallistua huutokauppaan. Jäsenvaltiot voisivat kuitenkin säätää edellytyksiä sille, että velallisen osakkeenomistajat tai johtajat osallistuvat huutokauppaan (101 artikla).

Tuomioistuimen tulisi tehdä päätös menettelyn päättämisestä kuuden kuukauden kuluessa menettelyn aloittamista koskevasta hakemuksesta. Tuomioistuin voisi pidentää määräaikaa enintään kuudella kuukaudella kertaalleen. Jos tuomioistuin päättäisi olla pidentämättä määräaikaa tai myös pidennetty määräaika päättyisi, menettely jatkuisi tavallisena likvidaatiomenettelynä (102 artikla).

Kielletyt vaatimukset (11 luku)

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltio ei saa asettaa EU-osakeyhtiöitä yhtiöitä toiminnassaan heikompaan asemaan kuin muita kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustettuja osakeyhtiöitä. Tästä voidaan poiketa, jos se on objektiivisesti perusteltua ja oikeasuhteista. Lisäksi jäsenvaltio ei saa ottaa käyttöön tai pitää voimassa mitään asetusehdotuksessa säädettyjä ehtoja, toimenpiteitä tai vaatimuksia sellaisia EU-osakeyhtiöitä kohtaan, joilla on rekisteröity kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa: Tällaiset liittyvät kelpoisuuteen saada julkista tukea, toimilupa- tai muihin sellaisiin vaatimuksiin, paikallisen edustajan tai fyysisen läsnäolon vaatimuksiin tietyn menettelyn loppuun saattamiseksi taikka kieltoon käyttää toisessa jäsenvaltiossa perustettua maksutiliä tietyn menettelyn loppuun saattamiseksi (103 artiklan 1 ja 2 kohta).

Loppusäännökset (12 luku)

Ehdotuksen mukaan asetusta sovellettaessa noudatettaisiin luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679. Lisäksi sovellettaisiin luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1725 (104 artikla).

Ehdotuksen mukaan EU-osakeyhtiön kirjanpitoon sovelletaan rekisteröidyn kotipaikan jäsenvaltion kansallista kirjanpitolainsäädäntöä. Lisäksi tilinpäätösasiakirjojen osalta on ilmoitettava tietyt nimienomaisesti säädetty tiedot BRIS-järjestelmään (26 ja 105 artikla).

Jäsenvaltioiden on säädettävä ja pantava toimeen tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset ainakin asetusehdotuksessa nimienomaisesti mainittujen säännösten osalta. Kyseiset säännökset koskevat velvollisuutta toimittaa ja päivittää tietoja kaupparekisteriin tai sähköiseen osakasluetteloon sekä väärän tai harhaanjohtavan tiedon antamista velkojan suostumuksesta nopeutetun selvitysmenettelyn käyttöön (106 artiklan 1 ja 2 kohta).

Asetusehdotus tulisi tavanomaiseen tapaan voimaan 20. päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Sitä sovellettaisiin voimaantulopäivän jälkeen tulevan 12. kuukauden viimeisestä päivästä (109 artikla).

3.2 Toimivallan siirto komissiolle

Asetusehdotuksen jäljempänä mainittujen artikloiden mukaan komissiolle siirrettäisiin toimivaltaa antaa SEUT 291 artiklassa tarkoitettuja täytäntöönpanosäädöksiä:

-8 artiklan 3 kohta: Komission täytäntöönpanosäädöksessä luodaan monikieliset kaavakkeet vakioyhtiöjärjestyksille;

-34 artikla: Komission täytäntöönpanosäädöksellä kehitettäisiin keskitettyä EU:n käyttöliittymää kohti EU-osakeyhtiöiden sähköistä keskusrekisteriä;

-35 artiklan 2 ja 3 kohta: Komission täytäntöönpanosäädöksellä laajennettaisiin ensinnä tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista (kodifikaatio) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 soveltamisalaa koskemaan myös EU-osakeyhtiöitä; lisäksi täytäntöönpanosäädöksessä laadittaisiin asetusehdotuksen 8 artiklassa tarkoitettujen monikieliset EU-mallit; 13 ja 38 artiklassa tarkoitettujen monikieliset hakemuslomakkeet, 13 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu automaattinen tarkastus; yksityiskohtainen luettelo tiedoista, jotka on siirrettävä rekisterien välistä tietojenvaihtoa sekä asiakirjojen ja tietojen BRIS-järjestelmän kautta saataville asettamista varten 15 artiklan 3 kohdan, 19 artiklan 3 kohdan, 26 artiklan, 38 artiklan 4 kohdan ja 40 artiklan mukaisesti; sekä tekniset eritelmät 30 ja 31 artiklassa tarkoitettujen EU:n yhtiötodistuksen ja sähköisen EU-valtakirjan yhteensopivuudesta yritysloppakoiden kanssa;

-92 artiklan 4 kohta: Komission täytäntöönpanosäädöksessä luotaisiin vakiolomake hakemukselle maksukyvyttömyysmenettelyyn;

-98 artiklan 1—3 kohta: Komission täytäntöönpanosäädöksessä yhdistettäisiin jäsenvaltioiden sähköiset huutokauppajärjestelmät EU:n oikeusportaaliin.

Valtioneuvoston arvion mukaan komissiolle siirrettävä täytäntöönpanovalta on määritelty riittävän selvästi ja tarkkarajaisesti

Asetusehdotuksen 107 artiklassa on säädetty komissiota avustavista komiteoista. Jäsenvaltiot valvoisivat komissiolle siirretyn täytäntöönpanovallan käyttöä ns. komitologia-asetuksen (N:o 182/2011) mukaisessa tarkastelumenettelyssä.

Lisäksi on otettava huomioon, että SEUT 288 artiklan viidennen kohdan mukaan suositukset eivät ole sitovia ja että SEUT 292 artiklan kolmannen virkkeen mukaan komissio sekä perussopimuksissa määrättyissä erityistapauksissa Euroopan keskuspankki antavat suosituksia. Komission suosituksen osalta viimeksi mainitussa artiklassa ei säädetä erityisiä valvontatoimivaltuuksia neuvostolle. Asetusehdotuksen-88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa komission suosituksessa ((EU) 2026/720) on määritelty mm. innovatiiviset startup-yritykset.

Määritelmää käytetään sitovalla tavalla asetusehdotuksen 10 luvussa. Tämä antaisi komissiolle mahdollisuuden muuttaa suositustaan, esimerkiksi soveltamisalaa laajentamalla, asetuksen hyväksymisen jälkeen, mikä voi muodostua jäsenvaltioiden kannalta ongelmalliseksi. Määritelmä koskee asetuksen eräänä keskeisenä pidettävää osaa.

3.3 Komission tiedonanto

Komission 28. yhtiöoikeudelliseen kehykseen liittyvässä tiedonannossa komissio kertoo EU:n tarvitsevan kunnianhimoisia ja kiireellisiä toimenpiteitä kilpailukyvyin ja taloudellisen turvan varmistamiseksi. EU-jäsenvaltioissa on paljon tuotekehitystoimintaa, mutta silti innovatiivisilla yrityksillä on vaikeuksia kasvaa ja kilpailla maailmanlaajuisesti (jakso 1). Tiedonannossa on myös tiivistetty EU-osakeyhtiötä koskevan asetusehdotuksen pääpiirteet (jakso 2).

EU Inc. -ehdotuksella komissio pyrkii tukemaan erityisesti innovatiivisia kasvuyrityksiä ideoiden muuntamisessa maailmanlaajuisiksi menestyksiksi. Tällä hetkellä kyseisistä yrityksistä ei kuitenkaan ole olemassa yhtä EU:n määritelmää, vaikka lukuisat kansalliset ja EU-tason tukitoimet on suunnattu näille yrityksille. Tämä voi johtaa näiden toimien tehottomuuteen tai epäyhtenäiseen soveltamiseen jäsenvaltioiden välillä ja haitata EU:n sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Tämän vuoksi komissio on antanut suosituksen innovatiivisten yritysten, innovatiivisten startup-yritysten ja innovatiivisten scale-up-yritysten määritelmästä. Komission mukaan määritelmät perustuvat objektiivisiin kriteereihin, jotka liittyvät investointeihin innovaatiotoimintaan, ikään, kokoon tai kasvuun, ja vakiintuneisiin kriteereihin, jotka perustuvat pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja pieniä midcap-yrityksiä koskeviin komission suosituksiin. Suositettujen määritelmien tarkoituksena on tarjota käytännöllisiä tapoja arvioida ja osoittaa, että kriteerit täyttyvät. Suositus on osoitettu jäsenvaltioille, Euroopan investointipankille ja Euroopan investointirahastolle. Myös muita tahoja kuten kansallisia kehitys pankkeja ja -laitoksia kehoitetaan soveltamaan määritelmiä (jakso 3).

Lisäksi komissio kertoo tiedonannossaan tulevista suunnitelmistaan, jotka liittyvät asetusehdotukseen. Näillä pohjustetaan tulevia ehdotuksia, jotka koskevat liiketoiminnan sähköisiä toimintatapoja sisämarkkinoilla, rahoituksen saatavuutta, lahjakkaiden henkilöiden houkuttelua ja pitämistä, verotusta sekä erityistuomioistuinten tai -osastojen perustamista (jakso 4).

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

4.1 Oikeusperusta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 50 ja 114 artikla

Asetusehdotuksen ainoana oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artikla.

Artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta veroja, henkilöiden vapaata liikkuvuutta eikä työntekijöiden oikeuksia tai etuja koskeviin säännöksiin tai määräyksiin.

Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

Komission mukaan ehdotuksessa lähennetään monilta osin kansallista lainsäädäntöä, joka sääntelee EU:n yritysten toimintaa niiden koko elinkaaren ajan. Ehdotuksessa pyritään monipuolisesti parantamaan sisämarkkinoiden toimintaa luomalla pk-yrityksille ja sijoittajille tehokkaat yhtiöoikeudelliset puitteet ja säätämällä yhdenmukainen oikeudellinen muoto ”EU Inc.”, josta säädetään kunkin jäsenvaltion kansallisessa oikeusjärjestyksessä. Ehdotuksen avulla yritykset voivat houkuttaa investointeja ja kasvaa. Ehdotuksen joustavia säännöksiä tarvitaan nykyaikaisten yritysten kohtaamiin haasteisiin vastaamiseksi tehokkaasti. Sillä puututaan osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön lisääntyvään hajanaisuuteen. Ehdotuksella yhdenmukaistetaan myös eräitä selvitystila- ja maksukyvyttömyysmenettelyihin liittyviä keskeisiä säännöksiä.

Komission mukaan ehdotuksella pyritään puuttumaan jäsenvaltioiden toisistaan poikkeaviin säännöksiin, jotka koskevat EU-osakeyhtiön tietojen rajat ylittävää käyttöä ja hyväksymistä yritysrekistereissä sekä notaareja tai hallinnollisia asiakirjoja (esim. apostille). Tällaisia rajat ylittävän käytön esteitä on myös hallinto- tai tuomioistuinmenettelyissä, ja apuna voidaan käyttää muun muassa EU:n yhdenmukaistettua yritystodistusta ja EU:n digitaalista valtakirjaa. Ehdotuksen sisältyy hallinto- ja oikeusviranomaisiin kohdistuva velvollisuus, jonka mukaan niiden on tutustuttava EU-osakeyhtiön julkisesti saatavilla oleviin tietoihin rekisterien yhteenliittämissä järjestelmän kautta. Ehdotuksella pyritään parantamaan viranomaisten välistä hallinnollista yhteistyötä.

Lisäksi ehdotuksella pyritään helpottamaan pääomien vapaata liikkuvuutta yhdenmukaistamalla erilaisia säännöksiä ja menettelyjä, jotka vaikuttavat yrityksiin tehtäviin sijoituksiin, myös kolmansista maista.

Komission vaikutusarvion mukaan kuitenkin myös SEUT 50 artiklaa olisi periaatteessa mahdollista käyttää sijoittautumisvapautta koskevien seikkojen säätelyyn (Commission Staff Working Document, Impact assessment report, part 1/3, SWD(2026) 321 final, s. 22, englanninkielinen, jäljempänä komission vaikutusarvio). Komission oikeusperustan valinnan taustalla voi olla se, että koko asetusehdotusta ei voitaisi hyväksyä SEUT 50 artiklan nojalla ja että komissio on halunnut välttää sellaiset oikeusperustat, jotka johtaisivat direktiivin käyttämiseen (vrt. komission vaikutusarvion s. 23) ja jäsenvaltioiden yksimieliseen päätöksentekoon.

Euroopan unionin tuomioistuimen (jäljempänä EUT) vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin toimen oikeusperustan valinnan on perustuttava sellaisiin objektiivisiin

seikkoihin, jotka voivat olla tuomioistuimen suorittaman valvonnan kohteena ja joihin kuuluvat toimen tarkoitus ja sisältö. Jos kyseessä olevaa tointa tarkasteltaessa ilmenee, että sillä on kaksi eri tarkoitusta tai että siinä on kahdenlaisia tekijöitä, ja jos toinen näistä on yksilöitävissä toimen pääasialliseksi tai määrääväksi tarkoitukseksi tai tekijäksi, kun taas toinen on ainoastaan liitännäinen, on käytettävä yhtä ainoaa oikeudellista perustaa, toisin sanoen sitä, jota toimen pääasiallinen tai määräävä tarkoitus tai tekijä edellyttää (C-482/17 Tšekin tasavalta vastaan Euroopan parlamentti ja neuvosto, kohta 31, sekä siinä viitattu oikeuskäytäntö).

EUT:n oikeuskäytännön mukaan SEUT 114 artiklaan vetoaminen edellyttää, että (i) kansallisten lainsäädäntöjen välillä on tai saattaa olla eroja ja että ne ovat omiaan haittaamaan sisämarkkinoiden toimintaa tai aiheuttamaan merkittäviä kilpailun vääristymiä; (ii) toimenpiteen tarkoituksena on aidosti parantaa sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan edellytyksiä; ja (iii) mitään muuta oikeusperustaa ei ole mahdollista käyttää. EUT on aiemmin (C-436/03 Euroopan parlamentti vastaan Euroopan unionin neuvosto (SCE), kohta 39–46) katsonut, että sellaisella säädöksellä, jolla pyritään säätämään uudesta oikeudellisesta muodosta kansallisten muotojen rinnalle, eikä vaikuteta kansalliseen lainsäädäntöön, ei voida käyttää oikeusperustana SEUT 114 artiklaa vastannutta artiklaa. Sama lienee voimassa SEUT 50 artiklan osalta. Sellainen säädös edellyttäisi oikeusperustaa, jonka tarkoituksena ei ole jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentäminen.

Valtioneuvosto pitää yhtiöoikeuden näkökulmasta perusteltuna arvioida jatkoneuvotteluiden aikana mahdollisuutta käyttää oikeusperustana myös SEUT 50 artiklaa (Sijoittautumisvapaus), jota useimmiten käytetään yhtiöoikeuden ehdotuksissa oikeusperustana ja jonka nojalla ehdotusta käsiteltäisiin tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Valtioneuvoston käsityksen mukaan asetusehdotuksella ei sen sisällön valossa näyttäisi olevan selkeästi vain yhtä pääasiallista tarkoitusta, vaan olennainen osa asetusehdotuksen keskeisistä artikloista koskee yhtiön tai sivuliikkeen perustamiseen liittyviä menettelyitä, oikeudellista muotoa sekä rekisteröidyn kotipaikan muuttamista joko sulautumalla, jakautumalla tai kotipaikka siirtämällä (erityisesti 3–5, 9–10, 13–21, 25–26, 30–31 ja 36–41 artiklat).

EU-tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että unionin lainsäätäjän olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä aina käyttämään vain yhtä oikeusperustaa. Kahden tai useamman rinnakkaisen oikeusperustan käyttäminen on poikkeuksellinen ratkaisu. Se on EU-tuomioistuimen mukaan mahdollista silloin, kun on kyse toimesta, jolla on useampi samanaikainen tarkoitus tai sillä on useita osatekijöitä, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen. Lisäksi useamman oikeusperustan käyttäminen edellyttää sitä, että ne ovat keskenään yhteensopivia päätöksentekomenettelyn osalta. Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan edellä kuvatut edellytykset saattaisivat täytyä SEUT 50 ja 114 artiklan osalta. Kyseiset oikeusperustat olisivat myös keskenään yhteensopivat, sillä molempien nojalla noudatetaan samaa päätöksentekomenettelyä ja niistä aiheutuvat oikeusvaikutukset ovat niin ikään yhteensopivat. Neuvottelujen kuluessa olisi kuitenkin arvioitava tarkemmin, onko kahdelle oikeusperustalle esitettävissä asianmukaiset perusteet. SEUT 50 artikla edellyttää kuitenkin direktiivin käyttöä säädösinstrumenttina. Ehdotusta ei näin ollen voitaisi hyväksyä asetuksen muodossa, mikäli 50 artikla lisättäisiin oikeusperustaksi. Tämä puolestaan saattaisi tehdä ehdotuksen tavoitteen tyhjäksi, jos jäsenvaltioihin syntyisi direktiivin täytäntönnäpön myötä useita toisistaan poikkeavia yhtiöoikeudellisia kehyksiä, joskin näin tapahtuu jo komission ehdotuksenkin myötä.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 115 artikla

SEUT 115 artiklan mukaan neuvosto antaa yksimielisesti erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan direktiivejä jäsenvaltioiden

sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, jotka suoraan vaikuttavat sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja toimintaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 114 artiklan soveltamista.

EU Inc. -asetusehdotuksen 78 ja 79 artiklassa on säädetty työntekijöiden ja toimitusjohtajan osakeoptioista sekä niiden nojalla tapahtuvaan osakemerkintään liittyvästä verotuksen täytäntöönpanon ajankohdasta. Näiltäkään osin muiden oikeusperustojen tarvetta ei ole juurikaan tuotu esiin (vrt. edellä SEUT 114 artiklan 2 kohta).

Verotuksen osalta ehdotettua oikeusperustaa on asetusluonnoksessa perusteltu todella niukasti. Komissio on katsonut, että vaikka ehdotuksessa käsitellään myös työsuhdeoptioiden (EU Employee Stock Option, EU-ESO) verotukseen sekä työntekijöiden osallistumiseen liittyviä näkökohtia, näillä säännöksillä ei pyritä verotuksen tai työntekijöiden oikeuksien yhdenmukaistamiseen. Komissio vaikuttaa siis katsovan, nämä säännökset ovat ainoastaan ehdotuksen päätavoitteen toteuttamista tukevia toimenpiteitä ja hyväksyttävissä SEUT 114 artiklan nojalla ehdotuksen liitännäisinä osina. Asetusehdotuksen 79 artikla sisältää kuitenkin ehdotukset luonnollisten henkilöiden tietyn tulon verotusajankohdan sekä verotettavan tulon laskennan harmonisoimiseksi. Valtioneuvoston käsityksen mukaan molemmissa on kyse keskeisistä osista verosta säätämisen kokonaisuudessa. Valtioneuvosto katsoo, että 79 artiklassa olisi kyse SEUT 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua veroja koskevasta sääntelystä. EU-tuomioistuin on oikeuskäytännössään (Asiat C-338/01 ja C-533/03) katsonut kyseisen SEUT 114 artiklan soveltamisalan rajoituksen kattavan sekä aineelliset että menettelylliset säännöt (ml. verojen perintään liittyvät säännöt). Näin ollen SEUT 114 artiklan käyttäminen oikeusperustana ei vaikuttaisi olevan mahdollista 79 artiklan osalta. Verotuksen osalta oikea oikeusperusta olisi SEUT 115 artikla, joka edellyttää neuvostossa jäsenvaltioiden yksimielistä päätöksentekoa. SEUT 115 artiklaa ei kuitenkaan voida yhdistää SEUT 114 artiklaan, koska ne johtaisivat neuvostossa erilaisiin äänestysääntöihin. Näin ollen vaihtoehtoiksi jäisivät 79 artiklan poistaminen ehdotuksesta tai EU-osakeyhtiöiden työsuhdeoptioiden verotusta koskevien säännösten hyväksyminen erillisenä säädöksenä.

Valtioneuvoston arvio

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan SEUT 114 artikla on oikeusperustana asianmukainen lukuun ottamatta ehdotuksen verotusta koskevaa 79 artiklaa. Jatkokäsittelyn aikana valtioneuvosto selvittää kuitenkin vielä tarkemmin oikeusperustaan liittyviä kysymyksiä. Tarvittaessa valtioneuvosto täsmentää tältä osin kantaansa U-jatkokirjeellä.

4.2 Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate

Toissijaisuusperiaate

Komission ehdotuksen tavoitteena on puuttua pk-yritysten ongelmiin, jotka johtuvat jäsenvaltioiden erilaisista kansallisista yhtiölainsäädännöistä ja -menettelyistä. Siksi tarvitaan yhteensovitettua toimintaa EU:n tasolla, mikä todennäköisesti tuottaa eurooppalaisille ja myös suomalaisille myös yrityksille välitöntä hyötyä ja välillisesti parantaa eurooppalaista taloutta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Komission mukaan ehdotus kohdistuu seikkoihin, joita sidosryhmät, erityisesti pk-yritykset ja niiden perustajaosakkeenomistajat pitivät ongelmallisina valmistelun aikana järjestetyissä kuulemisissa. Lisäksi ehdotuksessa keskitytään yhdenmukaiseen yhtiöoikeudelliseen sääntelyyn koko EU:ssa. Komission vaikutusarviossa esitetyllä tavalla valituilla toimenpiteillä

voidaan puuttua kattavimmin, vaikuttavimmin ja tehokkaimmin havaittuihin ongelmiin ja esteisiin kuin jäsenvaltioiden kahden- tai monenkeskisin toimenpitein.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen. Henkilöverotusta koskevien ehdotusten osalta toissijaisuusperiaatteen edellytysten täyttymistä tulisi kuitenkin vielä arvioida, mikäli ehdotus etenee myös verotusta koskevilta osin.

Suhteellisuusperiaate

Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotuksessa suhteellisuusperiaatteen noudattamista on perusteltu tietyiltä osin puutteellisesti. Komission vaikutusarviossa tyydytään vain toteamaan, etteivät ehdotukset mene pidemmälle kuin on tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellista. Suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta tulisi kuitenkin arvioida jatkovalmistelussa tarkemmin esimerkiksi siltä osin, kuin ehdotuksessa säädetään maksukyvyttömyysmenettelyistä (asetusehdotuksen 10 luku). Niiltä osin valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ei voida saavuttaa ehdotuksen tavoitteita, vaan heikennetään Suomen ja muiden jäsenvaltioiden nykyisiä tehokkaita menettelyitä. Valtioneuvoston käsityksen mukaan ehdotetut toimenpiteet ylittävät sen, mikä on tarpeellista ja välttämätöntä tavoitteiden toteuttamiseksi, haitaten tuomioistuinten toimintaa kestävämmällä tavalla. Komission vaikutusarviosta tuomioistuinlaitokseen ja täytäntöönpanoon liittyvät arviot on sivuutettu, mitä on perusteltu suhteellisuusperiaatteen soveltamisella (Commission Staff Working Document, Impact assessment report, part 3/3, SWD(2026) 321 final, s. 18, englanninkielinen) sekä neuvoston työryhmässä lisäksi sillä, että näitä on arvioitu aikaisemman, pääosin samansisältöisen komission ehdotuksen vaikutusarviossa.

4.3 Säädösinstrumentin valinta

Komissio ehdottaa säädöksen muodoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta. Komissio perustelee toimintatapaansa sillä, että asetus vähentäisi lainsäädännön monimutkaisuutta ja lisääisi oikeusvarmuutta EU-osakeyhtiöille ja niiden sijoittajille. Komission mukaan asetus mahdollistaa nopean ja suoran säännösten soveltamisen ja niin vältetään pitkän täytäntöönpanoajan sekä lisäsääntelyn mahdollisuudet.

Valtioneuvosto pitää säädösinstrumentin valintaa lähtökohtaisesti perusteltuna. Poikkeuksen tästä muodostaa asetusehdotuksen 10 luku, jonka säännöksiä tuomioistuinten olisi todella vaikeaa jollei mahdotonta soveltaa suoraan. Ehdotetut säännökset vaatisivat päinvastoin runsaasti kansallista lisäsääntelyä, mikä johtaisi huomattavasti monimutkaisempaan lainsäädäntökokonaisuuteen ja pidempään täytäntöönpano-aikaan kuin komissio on alun perin arvioinut.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Komission ehdotuksessa on kyse uudesta kansallisesta yhtiömuodosta, josta on monilta osin säädetty EU-tasolla. Jäljempänä voidaan esittää vain suuntaa-antavia arvioita. Vaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin ehdotuksen jatkokäsittelyn aikana.

Yleisesti voidaan lisäksi todeta, ettei komissio ole tehnyt asetusehdotuksen 10 luvusta varsinaista vaikutusarviota lukuun ottamatta yksittäisiä jäljempänä kuvattavia seikkoja. Komissio on ainoastaan todennut perusteluissa, että ehdotettu maksukyvyttömyysmenettely on nopea ja kustannustehokas. Neuvoston työryhmän kokouksessa komissio on perustellut kunnollisen vaikutusarvion puuttumista sillä, että ehdotuksen vaikutuksia on arvioitu jo toisen maksukyvyttömyysdirektiivin yhteydessä. Ehdotettu maksukyvyttömyysmenettely vastaakin

olennaisilta osiltaan osana toista maksukyvyttömyysdirektiiviä ehdotettua mikroyritysten yksinkertaistettua purkumenettelyä, jonka neuvosto ja Euroopan parlamentti poistivat direktiivistä toteuttamiskelvottomana (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2026/799 maksukyvyttömyyslainsäädännön tiettyjen osa-alueiden yhdenmukaistamisesta). Ks. kyseisen direktiiviehdotuksen vaikutusarvioista U 101/2022 vp ja UJ 16/2024 vp, jotka soveltuvat suurilta osin myös nyt ehdotettuun maksukyvyttömyysmenettelyyn.

Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön

Jos asetusehdotus hyväksytään pääosin komission ehdottamalla tavalla, Suomen tulisi tehdä vähintäänkin tietyt tarkennukset kansalliseen yhtiö- ja muuhun liitännäiseen lainsäädäntöön. Asetusehdotuksessa edellytetään muun muassa, että jäsenvaltion on nimettävä yhtiömuoto, jota koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan EU-osakeyhtiön asetusta täydentävällä tavalla. Suomessa tällainen vastaava yhtiömuoto olisi lähinnä yksityinen osakeyhtiö. Asetusehdotuksessa jää kuitenkin jossain määrin epäselväksi, milloin asetuksen mukainen sääntely olisi tyhjentävää ja milloin kansallinen laki täydentäisi sitä. Yhtiön ja sen osakkeenomistajien olisi kuitenkin voitava riittävällä varmuudella arvioida, sovelletaanko asetusta, yhtiöjärjestystä vai kansallista osakeyhtiölakia. Asetusehdotuksen vuoksi lienee myös säädettävä tiettyjä poikkeuksia kansallista yksityistä osakeyhtiötä koskevista säännöksistä, mutta kansallisessa valmistelussa olisi arvioitava, olisiko mahdollista ja edullista ulottaa samat asetuksen mukaiset säännökset koskemaan myös suomalaisia osakeyhtiötä.

Jos asetusehdotus hyväksytään pääosin komission ehdottamalla tavalla, kaupparekisteriä koskevaa lainsäädäntöä olisi muutettava tietyissä kohdissa. Esimerkiksi kaupparekisterilaissa on säädetty asetusehdotusta (48 tuntia) pidemmästä määräajasta osakeyhtiön ja sivuliikkeen rekisteröinnille (viisi arkipäivää, kun kyseessä on mallikaavaketta käyttäen tekemä sähköinen hakemus). Muut ilmoitukset on pyrittävä käsittelemään 21 vuorokaudessa. Samoin asetusehdotuksen mukaan rekisteröintihakemuksen tulisi maksaa yritykselle enintään 100 euroa, kun taas voimassa olevan Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisista suoritteista vuonna 2026 annettun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (1216/2025) mukaan mallihakemuksen mukainen osakeyhtiön rekisteröintimaksu on 300 euroa, muu elinkeinonharjoittajan perusilmoitus 400 euroa.

Suomessa ei ole vaihtoehtoisia maksukyvyttömyysmenettelyjä tietyille yritysryhmille, vaan kaikki yritykset voidaan hakea yrityssaneeraukseen tai konkurssiin (pl. tietyt rahoitusmarkkinatoimijat). Yrityksen koko ja toiminnan monimutkaisuus sekä erityisesti maksukyvyttömyysmenettelyn alkaessa jäljellä oleva omaisuus luonnollisesti kuitenkin vaikuttavat menettelyn kulkuun ja usein myös kesto.

Ehdotettu maksukyvyttömyysmenettely vertautuisi Suomessa joissain määrin yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993, jäljempänä YSL) säädettyyn yrityssaneeraukseen, koska EU-osakeyhtiön omaisuuden olisi ilmeisesti tarkoitus pysyä sen hallinnassa menettelyn alkamisesta huolimatta ja se voisi jatkaa päivittäistä liiketoimintaansa. Toisaalta ajatus siitä, että EU-osakeyhtiön omaisuus myydään menettelyn kuluessa, viittaa konkurssilain (120/2004) mukaiseen konkurssiin. Ehdotettu maksukyvyttömyysmenettely vaatisi runsaasti kansallista lisäsääntelyä, jotta sitä voitaisiin käytännössä soveltaa. Ehdotettu 12 kuukauden siirtymäaika ei riittäisi tämän kansallisen lisäsääntelyn säätämiseen.

Suomessa konkurssimenettelyssä määrätään aina pesänhoitaja. Myös yrityssaneerauksessa lähtökohtaisesti määrätään selvittäjä YSL 82 a ja 82 b §:ssä säädettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Ottaen huomioon, ettei ehdotetussa menettelyssä ilmeisesti voisi määrätä pesänhoitajaa, jos velallinen tai velkoja näin vaatii ja tietyt muut edellytykset täyttyvät,

ehdotettu menettely sisältää merkittäviä väärinkäytösmahdollisuuksia. On epäselvää, miten menettely toimisi käytännössä ja miten velkojien oikeudet turvattaisiin ilman pesänhoitajaa, kun velallinen saisi jatkaa toimintaansa ja menettelyn aloittamisellekaan ei olisi varsinaisia esteitä. Perusmuotoista yrityssaneerausmenettelyä ei voida aloittaa esimerkiksi, jos on perusteltua syytä olettaa, että hakemuksen pääasiallisena tarkoituksena on velkojan oikeuden loukkaaminen, velallisen kirjanpito on olennaisesti puutteellinen tai virheellinen taikka velallinen tai joku velallisen puolesta toiminut on tuomittu esimerkiksi kirjanpitorikoksesta tai velallisen epärehellisydestä tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen (YSL 7 §). Näiden menettelyn aloittamisen esteiden on tarkoitus suojata velkojia ilmeisiltä väärinkäytöksiltä. Lisäksi pesänhoitajalla on keskeinen rooli sen arvioimisessa, onko velallisen konkurssia edeltävässä toiminnassa erityistä selvitystarvetta sekä velvollisuus tarvittaessa tehdä rikosepäilystä ilmoitus poliisille (konkurssilain 14 luvun 5 §). Ilman pesänhoitajaa talousrikokset jäisivät todennäköisesti selvittämättä.

Lisäksi, jos asetusehdotus hyväksytään pääosin komission ehdottamalla tavalla, niin sanottu yhden kerran -periaate voi mahdollisesti edellyttää muutoksia vero-, työ- ja sosiaaliturvaa koskevaan lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio on arvioinut asetusehdotuksen vaikutuksia komission työasiakirjassa (SWD (2026) 321 final, osat 1–3, englanninkielinen, jäljempänä komission vaikutusarvio).

Asetusehdotuksen keskiössä ovat juuri perustetut ja kasvuvaiheessa olevat pk-yritykset. Eräiksi näiden kohtaamiksi yleisiksi ongelmiksi on tunnistettu alkuvaiheen vähäinen tulorahoitus ja siitä seuraava pääomasijoitusten tarve, kasvuun tarvittavien investointien rahoittaminen sekä lahjakkuuksien tavoittelu ja pitäminen. Lisäksi komission yrittäjiltä saamien vastausten mukaan rajat ylittävässä toiminnassa jäsenvaltioiden erilaiset lainsäädännölliset vaatimukset koko elinkaaren aikana lisäävät erityisesti pk-yritysten hallinnollista taakkaa EU:n sisämarkkinoilla. Eroavaisuudet johtavat lainsäädännöllisten selonotto- ja noudattamiskustannusten kasvamiseen sekä merkittävään tarpeeseen käyttää ulkopuolisten asiantuntijoiden apua. Yhtenä konkreettisena esimerkkinä voidaan mainita, että Suomea ja Pohjoismaita lukuun ottamatta monessa jäsenvaltiossa on edelleenkin käytössä huomattavia yhtiön vähimmäisosakepääomaa ja notaarin henkilökohtaista vahvistamista koskevia vaatimuksia, jotka muodostavat merkittävän alkuvaiheen kustannusrasitteen ja hidastavat yrityksen perustamista.

Komission mukaan Kansainvälinen valuuttarahasto on arvioinut, että jäsenvaltioiden oikeudellinen pirstaleisuus vastaa nykytilassa noin 44 %:n suuruista maksua (vrt. tariffi) tavaroille EU:n sisämarkkinoilla, minkä vuoksi sisämarkkinat eivät toimi parhaalla mahdollisella tavalla (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 6 alaviitteinen). Osaltaan tämän vuoksi komissio arvioi, että EU-alueen yritysten kilpailukyky on suhteellisesti heikompi kuin muilla pääasiallisilla markkina-alueilla (esim. USA), yrityksiä perustetaan vähemmän, liiketoiminnan kasvu hidastuu sekä sijoittajien kiinnostus EU-alueen yrityksiä kohtaan vähenee.

Komission arvion mukaan asetusehdotuksen myötä soveltamisalaan tulevien yritysten kannalta liiketoiminnan harjoittaminen helpottuisi, sijoitusten houkuttelemisen helpottuisi ja hallinnollinen taakka vähentyisi. Toisaalta ensi vaiheen sopeutumisesta uuteen sääntelyyn aiheutuisi yrityksille kustannuksia. Sijoittajien (ml. henkilöstön osakeoptioiden saajat) kannalta sijoitusten houkuttelemisen helpottuisi ja hallinnollinen taakka vähentyisi, mutta ensi vaiheen sopeutumisesta uuteen sääntelyyn aiheutuisi sijoittajille myös kustannuksia. Viranomaisten kannalta asetusehdotuksesta syntyisi sekä hyötyjä että kustannuksia. Kaikkien edellä

mainittujen sekä yhteiskunnan kannalta olisi merkityksellistä, että sisämarkkinoiden toiminta ja kilpailukyky paranisivat (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 37).

Komission tietojen mukaan EU-jäsenvaltioissa perustetaan yhteensä noin 670 000 uutta osakeyhtiötä vuosittain. Tältä pohjalta komission maltillisen (engl. moderate) arvion mukaan EU-alueella voisi 10 vuoden aikana syntyä noin 309 000 EU-osakeyhtiötä (komission vaikutusarvio, osa 2/3, s. 46).

Komission laskelmien mukaan voitaisiin saavuttaa mm. seuraavia etuja: jäsenvaltiosta riippuen jokainen yhtiön perustaja-osakkeenomistaja säästäisi perustamisessa keskimäärin 850–1300 euroa. Lisäksi vain kerran -periaatteen noudattamisella säästettäisiin perustamisen yhteydessä noin 80–340 euroa (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 56). Suomessa on mahdollista ilmoittautua Verohallinnon rekistereihin perustamisilmoituksen antamisen yhteydessä, samoin tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot ilmoitetaan perustamisilmoituksella. On epäselvää, miten asetusehdotus vaikuttaa näihin menettelyihin.

Asetusehdotuksella yksinkertaistettaisiin EU-tasolla yhtiön sisäisiä hallinnollisia menettelyitä, joista tosin kansallisessa osakeyhtiölaissa on jo kattavasti säädetty tai ainakin sallittu. Lisäksi komissio arvioi, että jokaisen EU-osakeyhtiön työntekijöiden osakeoptio-ohjelman luotaessa olisi ehdotetun siirretyn verotuksen säästö 420 euroa osakkeita käyttävää työntekijää kohden (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 56).

Asetusehdotuksella helpotettaisiin myös EU-osakeyhtiöiden osakkeiden sähköistä vaihdantaa ja sijoittamista, kun tarve oikeudelliselle tarkastukselle (engl. legal due diligence) vähenisi ja henkilökohtaista läsnäoloa koskeva vaatimus siirtoon osallistumiseksi poistuisi EU-osakeyhtiöiden osalta. Suomessa ei tosin edellytetä julkisen notaarin vahvistusta tai henkilökohtaista läsnäoloa osakkeiden siirtämiseksi. Komission arvion mukaan noin 500 000 euron suuruisen osakeomistuksen siirron yhteydessä syntyvä kustannussäästö jälkimarkkinoilla olisi noin 1800–2800 euroa yhtä sijoittajaa ja yhtiötä kohden. Lisäksi täysin sähköisten pääoman korotusten ja osakeantien myötä syntyisi noin 1100 euron säästö jokaista sijoituskierrosta kohden (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 56–57).

Laskettuna maltillisen arvion mukaan 309 000 EU-alueella perustettavaa EU-osakeyhtiötä kohden, näistä syntyisi yhteensä noin 328–440 miljoonan euron säästö 10 vuoden aikana. Komissio on herkkyysoanalyysiin perustuen tehnyt kokonaisvaikutuksista myös pessimistisemmän ja optimistisemmän arvion. Niiden kokonaisvaikutukset ovat vastaavasti vähäisemmät ja suuremmat kuin maltillisessa arvioissa (komission vaikutusarvio, osa 3/3, s. 112).

Jos asetusehdotuksessa tarkoitettuja EU-osakeyhtiöitä rekisteröitäisiin Suomeen, määrällistä arviota on mahdotonta esittää. Tämä riippuu muun ohella siitä, millaiseksi sovellettavien EU- ja kansallisen tason säännösten kokonaisuus muodostuu, kuinka paljon erilaisia oikeudellisia riskejä tai epäselvyyksiä pystytään jatkoneuvotteluissa vähentämään sekä missä määrin yhtiö- ja markkinakäytäntöjen syntyemiselle annetaan tilaa. Yhtiöiden näkökulmasta kattava ja joustava mutta johdonmukainen sääntely on tavoiteltavaa. Ehdotusta hyödyntävien yhtiöiden voidaan yleisesti arvioida hyötyvän jossakin määrin alkuvaiheessa nykyistä edullisemmasta rekisteröintikustannuksesta ja hieman lyhytkestoisemmasta menettelystä. Ehdotukset voivat olla eduksi erityisesti perustettaville ja alkuvaiheessa oleville mikro- ja pienyrityksille. Varsinaisen liiketoiminnan aikana ne saattavat myös hyötyä EU-brändistä ja mahdollisuudesta käyttää englantia toiminnassaan ja asioinnissaan viranomaisten kanssa, jos ne harjoittavat rajat ylittävää liiketoimintaa EU- tai ETA-jäsenvaltioissa. Ennen kaikkea tällaiset yritykset saattaisivat hyötyä nykyistä laajemmin harmonisoidusta ja nykyistä kevyemmästä yksityisiä

osakeyhtiöitä koskevasta lainsäädännöstä eri jäsenvaltioissa, sähköisistä menettelyistä sekä paremmasta rahoituksen saatavuudesta.

Sen sijaan Suomen kansallisen yhtiölainsäädännön säännökset vaikuttavat pääosin asetusehdotusta vastaavilta (esim. perustaminen ilman osakepääomaa, ilman osakkeen nimellisarvoa sekä ilman julkista notaaria) tai tietyiltä osin jopa asetusehdotusta edullisemmilta (esim. aloittavan yrityksen yhtiöjärjestyksessä määrättävät asiat; yhtiökokouksen päätösvaltaisuus ilman tiettyä säädettyä paikalla olevien osakkeenomistajien osuutta; sekä asetusehdotusta kattavammin säädetty osakkeenomistajien suoja yhtiöjärjestyksestä muuttaessa tapahtuvia oikeuksien heikennyksiä vastaan). Viimeksi mainituilta osin asetusehdotuksen mukaisella tavalla perustettavat suomalaiset EU-osakeyhtiöt eivät saavuttaisi mainittavia hyötyjä. Yleisesti voidaan arvioida, että suomalaisilla yrityksillä on kuitenkin hyvät valmiudet hyödyntää asetusehdotuksen mukaista yhtiömuotoa ja mahdollisesti tehostuvien pääomamarkkinoiden kasvuyrityksille tuomia etuja. Mahdolliset hyödyt korostuvat rajat ylittävissä tilanteissa. Asetusehdotuksella saavutettavat hyödyt vähenisivät osaltaan, jos Suomi jatkossa ottaisi tehokkaammin huomioon kansainvälisen liiketoiminnan ja rahoituksen odotuksia. Samoin Suomessa on jo kehitteillä kaupparekisteriin ja muihin rekistereihin merkitsemiseen ja näistä poistamiseen liittyviä sähköisiä menettelyitä.

Koska asetusehdotuksen 79 artiklan mukaisessa työsuhdeoptioiden verotuksessa olisi kyse muutoksesta Suomen nykyiseen verojärjestelmään, ehdotuksella olisi myös taloudellisia vaikutuksia Suomelle. Jos työsuhdeoptioiden verotusajankohta siirrettäisiin osakkeiden myyntivuoden verotukseen, siitä seuraisi välittömiä verotulomenetyksiä tuleville vuosille. Verot kertyisivät sitä mukaa, kuin osakkeita myöhemmin luovutettaisiin.

Tällä hetkellä työsuhdeoptioiden perusteella saatuja tuloja verotetaan Suomessa ansiotulona sillä hetkellä, kun työntekijä käyttää työsuhdeoption. Työsuhdeoptiota katsotaan käytettävän, kun verovelvollinen saa tai hankkii sen kohteena olevat osakkeet tai osuudet taikka luovuttaa työsuhdeoption. Edun arvoksi katsotaan osakkeen tai osuuden käypä arvo sillä hetkellä, kun työsuhdeoptiota käytetään, vähennettynä verovelvollisen osakkeesta tai osuudesta ja työsuhdeoptiosta yhteensä maksamalla hinnalla. Jos etu käytetään luovuttamalla työsuhdeoptio, edun arvoksi katsotaan työsuhdeoption luovutushinta vähennettynä luovuttajan maksamalla hinnalla. Kun työsuhdeoptiolla merkityt osakkeet myydään, osakkeen omistusaikana tapahtunut arvonnousu verotetaan luovutusvoittona. Näin ollen Suomen nykyisessä järjestelmässä työsuhdeoption perusteella saatu etu verotetaan ansiotulona optioiden käyttöhetkellä ja osakkeen omistusaikana tapahtunut arvonnousu pääomatulona osakkeet myytäessä.

Työsuhdeoptioista ja osakepalkkioista arvioidaan kertyvän verotuloja Suomessa vuoden 2027 tasossa arvioituna yhteensä noin 405 miljoonaa euroa. Vaikutusten osalta olennaista olisi se, koskisisko muutos Suomessa vain asetuksen 78 artiklassa tarkoitettuja työsuhdeoptioita vai muutettaisiinko samalla Suomen koko järjestelmä siten, että työsuhdeoption perusteella saatua tuloa verotettaisiin aina vasta osakkeiden myyntihetkellä. Jos muutos koskisi asetusehdotuksen mukaisesti vain asetuksen 78 artiklassa tarkoitettuja optioita, vaikutus olisi ainakin alkuvuosina todennäköisesti huomattavasti edellä mainittua kokonaiskertymää pienempi. Vaikutuksia on kuitenkin hyvin vaikea arvioida, koska se riippuisi siitä, miten paljon uusia EU-osakeyhtiöitä ja työsuhdeoptiojärjestelyjä otettaisiin käyttöön.

Hallitus linjasi kevään 2026 kehysriihessä, että työsuhdeoptioiden verotuksen ajankohta muutetaan työsuhdeoption käytöstä kohde-etuuden luovutushetkeen listaamattomien yhtiöiden osakkeiden osalta.

Vaikutukset velkojien asemaan ja tuomioistuimiin maksukyvyttömyysmenettelyssä

Komissio on todennut vaikutusarviossa, että yksinkertaistettu maksukyvyttömyysmenettely olisi hylätty ehdotuksen valmistelussa jo aikaisessa vaiheessa, koska se ei ole yhteensopiva EU-osakeyhtiöiden innovatiivisen luonteen ja monimutkaisuuden kanssa. Komission vaikutusarvion mukaan innovatiivisilla startup-yrityksillä voi olla monimutkainen portfolio, joka koostuu esimerkiksi patenteista, erikoiskoneista tai innovatiivisesta tuotannosta, mikä monimutkaistaa maksukyvyttömyysmenettelyjä, mahdollisesti pidentää niiden kestoa ja edellyttää oikeudellista neuvonantoa esimerkiksi immateriaalioikeuteen ja tietosuojaan liittyen, eikä yksinkertaistettu maksukyvyttömyysmenettely sen vuoksi ole näille yrityksille sopiva (komission vaikutusarvio, osa 2/3, s. 50). Sanotusta huolimatta tätä muistuttava menettely on kuitenkin otettu asetusehdotuksen osaksi, mitä komissio on puoltanut mm. innovatiivisten startup-yritysten kertomilla tarpeilla sekä sillä, ettei nyt ehdotettu ole komission mukaan aivan sama kuin aikaisempi ehdotus.

Asetusehdotuksen 10 luvun mukaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä velkojien asema on heikompi kuin suomalaisissa maksukyvyttömyysmenettelyissä. Tämä johtuu edellä lainsäädäntövaikutuksissa pesähoitajasta ja menettelyn aloittamisen edellytyksistä todetun lisäksi siitä, että Suomessa velkojat päättävät yhtiön omaisuuden myymisestä konkurssissa ns. velkoja-autonomian periaatteen mukaisesti. Ehdotuksen mukaan pesähoitaja vain informoisi myynnistä velkojia tai velallinen myisi omaisuuden itse. Velkojien aseman huononemisella voisi olla negatiivisia vaikutuksia EU-osakeyhtiöiden ja innovatiivisten startup-yritysten rahoituksen saantiin. Lisäksi julkinen huutokauppa tuskin on paras lähtökohta innovatiivisten startup-yritysten omaisuuden myyntiin, kun omaisuuteen usein toiminnan luonteesta johtuen liittyy esimerkiksi tietosuoja- ja immateriaalioikeudellisia kysymyksiä.

On epäselvää, kuinka suuri osa Suomen nykyisestä yrityskannasta voisi halutessaan hakeutua ehdotettuun maksukyvyttömyysmenettelyyn konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyn sijasta (eli täyttäisi komission suosituksen kriteerit ja vaihtaisi kansallisen yhtiömuotonsa EU-osakeyhtiöksi). Tiedossa ei esimerkiksi ole, kuinka suuri osa suomalaisista yrityksistä käyttää vähintään 10 %:a vuotuisista toimintakustannuksistaan tai vähintään 5 %:a vuotuisesta nettoliikevaihdostaan tutkimus- ja kehityskustannuksiin. Komissiolta neuvoston työryhmässä saatujen arvioiden mukaan tällä hetkellä 0,1 %:a eurooppalaisista yrityksistä täyttäisi määritelmän edellytykset. Kuitenkin yritysten kokoa koskevien kriteerien puolesta suurin osa suomalaisista yrityksistä täyttäisi komission suosituksen määritelmän. Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston mukaan vuonna 2024 yhteensä 99,7 %:ssa suomalaisista yrityksistä oli alle 100 työntekijää.

Ottaen huomioon suosituksen kriteerien tulkinnanvaraisuus, on todennäköistä, että EU-osakeyhtiöiden maksukyvyttömyysmenettelyt hidastuisivat verrattuna nykyisiin suomalaisiin maksukyvyttömyysmenettelyihin, kun aikaa kuluisi sen arviointiin, täyttääkö yritys komission suosituksen määritelmän mukaiset kriteerit. Velkojilla todennäköisesti olisi myös intressi riitauttaa asia. Suosituksen määritelmä mahdollistaa myös sen, että velallinen tarkoituksella pyrkii täyttämään sen ehdot. Ehdotuksen perusteella ei ilmeisesti olisi kuitenkaan estettä sille, että velkojat hakisivat näitä yrityksiä kansallisiin maksukyvyttömyysmenettelyihin.

Suomessa ei ilmeisesti ole sellaista sähköistä huutokauppajärjestelmää, jossa järjestettäviin huutokauppoihin myös ulkomaiset henkilöt voisivat osallistua. Tällainen ehdotuksen mukainen huutokauppa-alusta täytyisi perustaa valtion budjetin varoilla. Komissio arvioi, että tällaisen alustan perustaminen maksaisi 185 000–370 000 euroa ja ylläpito vuosittain 324 000 euroa (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 9).

Komissio toteaa vaikutusarviossaan, että ehdotuksen sisältämä maksukyvyttömyysmenettelyjen digitalisaatioelementti ei yksinään aiheuttaisi jäsenvaltioille kustannuksia, koska

digitalisaatiosta on jo säädetty muissa EU-säädöksissä (erityisesti asetus (EU) 2023/2844) ja kaikki EU:n maksukyvyttömyysmenettelyt tulevat joka tapauksessa olemaan ehdotuksen tarkoittamalla tavalla ”digitaalisia” tästä ehdotuksesta riippumatta (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 9). Samoin maksukyvyttömyysmenettelyihin liittyvän yhteydenpidon digitalisaatiosta joissain jäsenvaltioissa aiheutuvan velallisten tai velkojien hallinnollisen taakan kevenemisen ei voida katsoa aiheutuvan tästä ehdotuksesta. Suomessa kaikki maksukyvyttömyysmenettelyihin liittyvä yhteydenpito hoituu jo sähköisesti.

Ehdotus lisäisi tuomioistuinten työmäärää ja siten todennäköisesti edellyttäisi tuomioistuinten lisäresursointia. Kun ehdotuksen mukaisen menettelyn soveltamisalana olivat aiemmin kaikki mikroyritykset (eli arviolta yli 95 % Suomen yrityksistä), arvioitiin menettelyn tuomioistuinten henkilöstökustannuksiin liittyvien kustannusten valtion budjetista olevan vuositasolla useita miljoonia euroja (ks. UJ 16/2024 vp s. 5). Kuten edellä on todettu, on epäselvää, kuinka moni yritys lopulta kuuluisi tämän asetusehdotuksen mukaisen maksukyvyttömyysmenettelyn soveltamisalaan. Tuomioistuimen näkökulmasta ehdotettu menettely olisi kuitenkin työläämpi kuin tavallinen konkurssimenettely. Lisäksi kaikki tuomioistuinten ja esimerkiksi konkurssiasiamiehen käyttämät järjestelmät tulisi päivittää, jotta uutta menettelyä voitaisiin soveltaa.

Ehdotuksessa ei ole säädetty siitä, että EU:n maksukyvyttömyysasetus (EU) 2015/848 soveltuisi ehdotettuun maksukyvyttömyysmenettelyyn, vaikka ehdotuksen perusteluissa näin sanotaankin. Tämä johtaisi moniin epäselvyyksiin erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa ja heikentäisi ulkomaisten velkojien asemaa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa aloitetuissa asetuksen mukaisissa maksukyvyttömyysmenettelyissä. Lisäksi esimerkiksi suomalaisen tehtaan työntekijöiden tai vakuusvelkojien oikeuksiin maksukyvyttömyysmenettelyssä voisi ilmeisesti soveltua EU-osakeyhtiön sijoittautumispaikan laki, jos lainvalinta määräytyisi asetusehdotuksen 4 artiklan mukaan myös maksukyvyttömyysmenettelyissä. Ottaen huomioon Suomen verrattain korkea vakuusvelkojien suoja ja vahva etuoikeusasema, tämä voisi heikentää merkittävästikin vakuusvelkojien oikeuksia näissä menettelyissä. Tälläkin voisi osaltaan olla vaikutuksia EU-osakeyhtiöiden rahoituksensaantiin.

Vaikutukset muihin viranomaisiin

Asetusehdotus vaikuttaisi ja edellyttäisi muutoksia useisiin Patentti- ja rekisterihallituksen järjestelmiin, kuten yritys- ja yhteisötietojärjestelmän (YTJ) sähköiseen asiointiin, operatiiviseen järjestelmään ja tietopalvelujärjestelmään. Edelleen asetusehdotuksella olisi vaikutuksia kaupparekisterin operatiiviseen järjestelmään ja BRIS-järjestelmään, johon Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämä kaupparekisteri on liitetty. Esimerkiksi ilmoitusasiakirjojen tulisi olla rakenteisessa ja koneluettavassa muodossa eikä enää riittäisi se, että ilmoitetut tiedot ovat saatavilla erillisinä rekisterimerkintöinä. Patentti- ja rekisterihallituksen alustava arvio asetusehdotuksen edellyttämien järjestelmämuutosten kustannuksista on useita miljoonia euroja. Asetusehdotuksessa ei anneta tarkkaa kuvaa siinä ehdotettujen menettelyjen toteutuksesta, minkä vuoksi järjestelmämuutosten kustannusarvio on yleisluontoinen ja kustannusarvio on siten alustava ja altis muutoksille. On lisäksi selvää, että EU-osakeyhtiötä koskevat muutokset edellyttävät viranomaisissa siihen kohdennettavia henkilöstöresursseja.

Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto, jolloin toiminnasta syntyvät kustannukset katetaan lähtökohtaisesti suoritteista perittävillä käsittelymaksuilla. Kaupparekisterin kustannusvastaavuus vuonna 2025 oli 108,2 %. Asetusehdotuksessa säädetään siitä, että EU-osakeyhtiötä koskevassa nopeutetussa menettelyssä malliyhtiöjärjestystä käyttäen perustamisilmoituksen enimmäishinta olisi 100 euroa. Tätä sovellettaisiin myös malliasiakirjoilla tehtyihin muutosilmoituksiin samoin kuin EU-osakeyhtiön sivuliikkeisiin.

Tällä hetkellä osakeyhtiön ohjattu perustaminen malliasiakirjoilla YTJ-palvelussa maksaa 300 euroa, muutoin perustamisilmoituksen käsittelymaksu on 400 euroa. Sivuliikkeen perustamisilmoituksen käsittelymaksu on niin ikään 400 euroa. Osakeyhtiön yhtiöjärjestystä koskevan muutosilmoituksen käsittelymaksu on 300 euroa. Tällä hetkellä ei pystytä arvioimaan, mikä EU-osakeyhtiön perustamisilmoituksen tai muiden ilmoitusten todellinen käsittelykustannus olisi ja kuinka paljon siinä voidaan hyödyntää automaatiota. Ottaen kuitenkin huomioon, että osakeyhtiön käsittelymaksu malliasiakirjoilla on 300 euroa, on ilmeistä, ettei EU-osakeyhtiön perustamis- tai muutosilmoituksen enimmäismaksu 100 euroa kata Patentti- ja rekisterihallitukselle muodostuvia käsittelykustannuksia. Jos EU-osakeyhtiöstä tulisi suosittu yhtiömuoto, olisi tällä enimmäismaksut huomioden vaikutus Patentti- ja rekisterihallituksen rahoitukseen. On lisäksi huomattava, että nopeutetusta menettelyssä ilmoitukset tulisi käsitellä 48 tunnissa, mikä sekin sitoisi resursseja.

Asetusehdotuksella voi olla vaikutuksia rikostorjuntaan osallistuvien viranomaisten toimintaan. Ehdotettu yhtiömuoto voi lisätä riskiä siitä, että sitä hyödynnetään väärinkäytöstarkoituksissa erityisesti rajat ylittävissä talousrikoksissa. Ehdotettu ennakollinen valvonta kohdistuisi pääosin yhtiön muodollisiin perustamisedellytyksiin, eikä sääntely näyttäisi perustuvan laaja-alaiseen aineelliseen riskinarviointiin. Nopeutettu rekisteröintimenettely voi lisäksi käytännössä rajoittaa toimivaltaisten viranomaisten mahdollisuuksia tehdä ennen rekisteröintiä riittäviä tarkastuksia tilanteissa, joihin liittyy esimerkiksi väärinkäytös-, bulvaani-, pakote- tai rahanpesuriskejä. Tällöin valvonnallinen painopiste voi siirtyä jälkikäteeseen puuttumiseen, joka on usein olennaisesti vaikeampaa, jos yhtiötä on jo ehditty käyttää petos-, rahanpesu- tai pakotejärjestelyissä. Täysin sähköiseen toimintaan ja osakkeiden siirtämiseen perustuva sääntely voi lisäksi vaikeuttaa tosiasiallisen omistuksen, määräysvallan ja mahdollisten väärinkäytösten havaitsemista riittävän varhaisessa vaiheessa. Sähköiseen rekisteröintiin ja viranomaisrekisterien väliseen tiedonvaihtoon perustuva menettely voi myös johtaa siihen, että muodollisesti asianmukaisesti rekisteröity yhtiö näyttäytyy muissa menettelyissä luotettavana toimijana, vaikka sen tosiasiallista omistusta, määräysvaltaa tai riskiprofiilia ei olisi vielä riittävästi varmennettu. Yhtiön sijoittautumisvapaudesta voi lisäksi seurata, että kansallinen operatiivinen valvonta, tiedoksianto, tosiasiallisen toimijan tavoittaminen sekä viranomaisyhteistyö vaikeutuvat tilanteissa, joissa yhtiö harjoittaa toimintaansa tosiasiallisesti yhdessä jäsenvaltiossa mutta on rekisteröity toiseen jäsenvaltioon. Tämä on ongelmallista erityisesti korkean riskin toimialoilla sekä tilanteissa, joissa viranomaisten nopea puuttuminen on tarpeen.

Muut vaikutukset

Komission arvion mukaan asetusehdotuksella parannettaisiin EU-alueen kiinnostavuutta yrityksen perustamisen kotipaikkana ja sijoituskohteena suhteessa kolmansiin valtioihin. Asetusehdotuksen myötä liiketoiminnan rajat ylittävä laajentaminen, työntekijöiden palkkaaminen sekä EU-osakeyhtiöstä irtaantuminen olisivat nykyistä helpompia toteuttaa. Ehdotuksen myötä on siten mahdollista saavuttaa tehokkaasti YK:n kestävän kehityksen tavoitteita kohtuullisista työskentelyolosuhteista ja taloudellisesta kasvusta (tavoite 8), epätasa-arvon vähentämisestä (tavoite 10) ja yhteistyöstä (tavoite 17). Nämä kuitenkin toteutuvat ajan

kuluessa sekä riippuvat EU-osakeyhtiön käyttöönoton asteesta, oppimisvaikutuksista ja suotuisan liiketoimintaympäristön kehittämisestä (komission vaikutusarvio, osa 1/3, s. 57).

Lisäksi voidaan arvioida, että asetusehdotuksen painopisteen ollessa sähköisten menetelmien kehittämisessä, tämä voi suoraan ja välillisesti lisätä tietoyhteiskunnan palveluiden tarjontaa yrityksille ja viranomaisille.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ehdotus ei sisällä Suomen perustuslain tai perus- ja ihmisoikeuksien kannalta merkittävää sääntelyä.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Yhtiöoikeus kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 8 kohdan nojalla ja lainkäyttö 23 kohdan nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Asian käsittely on alkanut neuvoston yhtiöoikeustyöryhmässä 23.3.2026, jossa asiaa käsitellään kevään 2026 aikana lukuisia kertoja ja jatketaan aktiivisesti tulevilla Irlannin puheenjohtajuuskaudella. Asia esiteltiin myös EU:n pysyvien edustajien kokouksessa (Coreper 1) 25.3.2026, kilpailukyky- ja kasvutyöryhmän (sisämarkkinat) kokouksessa 26.3.2026 ja korkean tason verotyöryhmässä 24.4.2026. Asian käsittelyn on lähtenyt liikkeelle nopeasti.

Euroopan parlamentissa vastuuvaliokuntana toimii oikeudellisten asioiden valiokunta (JURI). Vastuuraportojana toimii saksalainen René Repasi (Progressive Alliance of Socialists and Democrats, S&D).

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

U-kirjelmä on valmisteltu oikeusministeriössä yhteistyössä sisäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston kanslian kanssa.

Asia on esitelty kilpailukykyjaoston kokouksessa 31.3.2026. Luonnos U-kirjelmäksi on käsitelty kilpailukykyjaoston (EU8) kokouksessa sekä rahoituspalvelut ja pääomanliikkeet - jaoston (EU10) kirjallisessa menettelyssä 6.-11.5.2026.

U-kirjelmä on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa 22.5.2026.

10 Valtioneuvoston kanta

Aiempiä keskeisimpiä olemassa olevia kantoja

Suomen tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely (E 58/2023 vp). Osana strategisen kilpailukykyyn vahvistamista toimien tavoitteena tulisi olla nykyistä ennustettavampi ja vakaampi yritysten toimintaympäristö (E 7/2025 vp). Suomi pitää tärkeänä konkreettisia toimia sisämarkkinoiden vahvistamiseksi erityisesti palveluiden, tavaroiden ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden osalta ja korostaa kasvun hakemista mm. digitalisaatiosta (E 8/2025 vp). Suomi katsoo, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja

suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta- ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup -yrityksille (E 57/2025 vp).

Edellä mainittuja valtioneuvoston kantoja täydennetään seuraavasti:

Yhtiöoikeus

Valtioneuvosto tukee yleisellä tasolla asetusehdotuksen tavoitteita ja pyrkii lopputulokseen, jossa keskeiset uuteen yhtiömuotoon liittyvät kohdat on ratkaistu yhtiöoikeudellisesti toimivalla ja turvaavalla tavalla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä toimia, jolla vähennetään yhtiöiden perustamiseen ja toimintaan liittyvää hallinnollista taakkaa, mikä saattaa pitkällä aikavälillä välillisesti myös vahvistaa EU:n kilpailukykyä.

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti asetusehdotuksen yleisluonteista soveltamisalaa siten, että erilaiset olemassa olevat ja uudet pk-yritykset voisivat vapaaehtoisesti valita uuden yhtiömuodon. Valtioneuvosto katsoo yleisesti, ettei asetuksessa tulisi olla tiukkoja soveltamisalan tai yrityksen määritelmän rajauksia. Valtioneuvosto hyväksyy, että asetusehdotuksessa monet keskeiset asiakysymykset on jätetty kansallisen sääntelyn varaan, esimerkiksi EU-osakeyhtiön johdon jäsenten vahingonkorvausvastuun tai kirjanpitolainsäädännön osalta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä riittävää vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojen suojan varmistamista. Valtioneuvosto pyrkii ensisijaisesti siihen, että asetusehdotuksen ongelmallisia kohtia suhteessa kasvuyhtiöiden tarpeiden mukaisiin tehokkaisiin ja joustaviin yhtiöoikeudellisiin säännöksiin ja käytäntöihin vähennetään jatkoneuvotteluiden aikana, esimerkiksi tarpeettomaksi arvioidun yhtiökokouksen päätösvaltaisuuden edellytyksenä olevan osallistumisvaatimuksen (engl. quorum) osalta. Lisäksi valtioneuvosto pyrkii selvittämään jatkoneuvotteluiden aikana EU-keskuskäyttöliittymän käytännön toimeenpanoon liittyviä epäselviä kysymyksiä.

Valtioneuvosto kannattaa sitä, että rajat ylittävän perustamisen ja toimimisen mahdollistamiseksi täysin sähköisiä ilmoitustapoja ja valinnaisia mallikaavakkeita voitaisiin käyttää kustannustehokkaasti, nopeasti ja laaja-alaisesti. Luotettavia, sähköisiä, helppokäyttöisiä ja mahdollisimman yhdenmukaisia palveluita tulisi kehittää edelleen. Mahdollisuuksien mukaan tulisi pyrkiä välttämään nykyisestä poikkeavia kaupparekisterimerkintöjä.

Valtioneuvosto pitää sääntelyn toimivuuden kannalta lähtökohtaisesti perusteltuna sitä, että asetuksella luodaan ilmoitusten käsittelymaksujen määräytymistä ja käsittelyaikaa koskeva yhteinen EU:n laajuinen kehikko. Valtioneuvosto suhtautuu avoimesti komission tavoitteeseen yhdenmukaisesta enimmäismaksusta ja enimmäiskäsittelyajasta huomioiden yritysten näkökulmasta tehokas järjestelmä. Enimmäiskäsittelymaksu ja -aika tulee kuitenkin asettaa siten, että niillä riittävässä määrin turvataan rekisteriviranomaisen rahoitus samoin kuin asetuksen vaatimukset täyttävän ilmoitusten käsittelyn edellyttämä aika.

Rahoitusrakenteen osalta valtioneuvosto kannattaa nimellisarvottoman pääomajärjestelmän sallimista, jossa osakkeen ja osakepääoman välinen kiinteä yhteys on purettu. Tämä helpottaa yhtiöiden oman pääoman hallintaa. Valtioneuvosto tukee myös sitä, että vähimmäisosakepääomavaatimusta ei aseteta, sillä sen arvioidaan nostavan perustamisen kustannuksia.

Valtioneuvosto kannattaa osakkeisiin perustuvaa yhtiömuotoa sekä osakkeiden vaihdannan lähtökohtaisen vapaasti sallivaa sääntelyä. Oikeusriitojen välttämiseksi voitaisiin

lunastusehtoisten osakkeiden lisäksi harkita sitä, että vähintäänkin yhtiöjärjestyksessä voitaisiin määrätä tietyistä muistakin vaihdannanrajoituksista.

Rahoituksen saatavuuden varmistamiseksi valtioneuvosto kannattaa joustavien oman ja vieraan pääoman ehtoisten rahoitusmahdollisuuksien sallimista. Valtioneuvosto pyrkii neuvotteluissa siihen, että sääntely olisi mahdollisimman tasaista keskenään samankaltaisille EU- ja kansallisille yhtiömuodoille.

Muiden oikeudenalojen yhdistäminen yhtiöoikeudelliseen ehdotukseen

Valtioneuvosto kiinnittää lisäksi erityistä huomiota siihen, että ehdotukseen on yhdistetty mm. maksukyvyttömyys-, vero- ja työläinsäädäntöön liittyviä asioita. Valtioneuvosto katsoo, että yhtiöoikeuden ja muiden mainittujen oikeudenalojen yhdistämiseen voi liittyä merkittäviä ongelmia, muun muassa ehdotuksen oikeusperustaan liittyen.

Valtioneuvosto voi tukea työläinsäädäntöön liittyvää 12 artiklaa komission ehdotuksen mukaisesti mutta suhtautuu varauksellisesti työläinsäädännön laajempaan mukaan ottamiseen.

Valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti innovatiivisille start-up-yrityksille ehdotettuun maksukyvyttömyysmenettelyyn. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotettu menettely herättää vakavia huolia velkojien oikeusturvan ja talousrikollisuuden selvittämisen kannalta ja valtioneuvoston ensisijaisena neuvottelutavoitteena on, ettei sitä tässä vaiheessa sisällytetä asetukseen vaan se palautettaisiin uudelleenvalmisteluun. Jos valtioneuvoston ensisijaista neuvottelutavoitetta ei ole mahdollista saavuttaa, valtioneuvoston toissijaisena neuvottelutavoitteena on ehdotetun menettelyn uudelleenlaatiminen siten, että velkojien asemaa merkittävästi vahvistetaan, velallisen määräysvallasta menettelyn aikana luovutaan, pesänhoitajan määrääminen ja vastuu menettelyn toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä varmistetaan ja sähköisestä huutokauppajärjestelmästä luovutaan. Menettelyn tulisi toisin sanoen täyttää toimivalle likvidaatiomenettelylle asetettavat vähimmäisvaatimukset eikä sen käyttöönotto saisi johtaa kansallisten tuomioistuin-, maksukyvyttömyys- ja rahoitusjärjestelmien vaarantumiseen.

Komission tavoite kustannustehokkaasta ja nopeasta maksukyvyttömyysmenettelystä innovatiivisille startup-yrityksille on valtioneuvoston mielestä kannatettava. Valtioneuvosto kuitenkin huomauttaa, ettei ehdotetun menettelyn yksityiskohtia ole suunniteltu innovatiivisille startup-yrityksille. Valtioneuvosto katsoo, että innovatiivisille startup-yrityksille tarkoitetun maksukyvyttömyysmenettelyn tulisi ottaa huomioon niiden erityispiirteet sekä turvata koti- ja ulkomaisten velkojien oikeudet asianmukaisesti ja tehokkaasti, jottei näiden yritysten rahoituksensaanti vaarannu. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan asetuksessa tulisi ottaa ehdotettua paremmin huomioon tuomioistuimen rooli ja tuomioistuimille asetettavien tehtävien rajat kansallisissa järjestelmissä. Asetuksen ei tulisi johtaa maksukyvyttömyysmenettelyihin liittyvien tehtävien siirtymiseen pesänhoitajilta, selvittäjiltä tai ulosottoviranomaisilta tuomioistuimille eikä sen muutenkaan tulisi heikentää kansallisen maksukyvyttömyysjärjestelmän tehokkuutta, toimivuutta tai talousrikollisuuden selvittämistä. Lisäksi valtioneuvosto toteaa, että maksukyvyttömyysmenettelyjen harmonisointia tulisi valmistella perusteellisesti yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja sen tulisi perustua parhaisiin käytänteisiin, edistää maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä koko EU:ssa ja tukea kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta rahoitusta hankkivia yrityksiä.

Valtioneuvosto pitää olennaisena asetusehdotuksen 10 lukuun liittyvänä puutteena myös sitä, että luvun soveltamisalan kannalta keskeinen innovatiivisten startup-yritysten määritelmä perustuisi komission suositukseen. Jos valtioneuvoston ensisijainen neuvottelutavoite

asetusehdotuksen 10 luvun poistamisesta ei toteudu, valtioneuvosto pitää välttämättömänä, että asetusehdotuksen 10 luvun soveltamisalan määrittelemiseksi tarvittavat säännökset sisällytetään komission suosituksen sijasta asetukseen ja muotoillaan riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asetusehdotuksen mukaisiin verorekisteröinteihin, kuten arvonlisäverorekisteröintiin, liittyviä yksityiskohtia selvitetään jatkoneuvotteluiden aikana tarkemmin. Ehdotetun sääntelyn yhdenmukaisuus arvonlisäverodirektiivin sääntelyn kanssa tulisi myös muutoin varmistaa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvotteluissa kiinnitetään riittävää huomiota siihen, että sääntely mahdollistaa EU-osakeyhtiöihin liittyvien väärinkäytösten tehokkaan ehkäisemisen ja niihin puuttumisen yhtiön elinkaaren eri vaiheissa ottaen huomioon, että tällaisen yhtiön toimintaa voidaan harjoittaa useassa jäsenvaltiossa. Valtioneuvosto pitää lisäksi tärkeänä, että jäsenvaltioille jää riittävä mahdollisuus edellyttää lisäselvityksiä sekä tarvittaessa lykätä tai keskeyttää rekisteröintimenettely tilanteissa, joissa on painavat syyt epäillä väärinkäytöstä tai muuta sisäisen turvallisuuden kannalta merkityksellistä riskiä. Valtioneuvosto pitää myös tärkeänä, että sääntely mahdollistaa viranomaisten tosiasiallista omistusta ja määräysvaltaa koskevien tietojen riittävän luotettavan varmentamisen sekä tehokkaan viranomaisyhteistyön rajat ylittävissä tilanteissa.

Täytäntöönpanoaika

Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotuksen täytäntöönpanoon tulisi varata riittävä aika.

Oikeusperusta

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan SEUT 114 artikla on pääosin asianmukainen oikeusperusta ehdotukselle.

Valtioneuvosto toteaa, että asetusehdotuksen 79 artikla sisältää ehdotukset luonnollisten henkilöiden tietyn tulon verotusajankohdan sekä verotettavan tulon laskennan harmonisoimiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että molemmissa olisi kyse keskeisistä osista verosta säätämisen kokonaisuudessa. Näin ollen valtioneuvosto katsoo, että ehdotetussa 79 artiklassa olisi kyse verotusta koskevasta sääntelystä, jolloin SEUT 114 artiklaan perustuva oikeusperusta ei olisi riittävä. Verotuksen osalta tavanomainen oikeusperusta olisi artikla 115, jossa edellytetään neuvostossa jäsenvaltioiden yksimielistä päätöksentekoa.

Valtioneuvosto selvittää jatkokäsittelyn aikana oikeusperustaan liittyviä kysymyksiä ja täsmentää kantaansa tältä osin tarvittaessa U-jatkokirjeellä.